

Piotr Rylski

Europejski nakaz zapłaty w praktyce sądowej

WPROWADZENIE

Europejskie postępowanie nakazowe zostało wprowadzone do polskiego porządku prawnego 12.12.2008 r. Od tego dnia stosuje się bowiem w większości rozporządzenie nr 1896/2006 ustanawiające postępowanie w sprawie europejskiego nakazu zapłaty¹ oraz w tym dniu weszła w życie ustawa z 5.12.2008 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw², która wprowadziła do kodeksu postępowania cywilnego³ uzupełniające przepisy dotyczące tego postępowania. Celem tego postępowania było przyspieszenie oraz zmniejszenie kosztów rozpoznawania spraw o charakterze bezspornym z elementem transgranicznym w państwach członkowskich Unii Europejskiej. Rozporządzenie to, w odróżnieniu od wcześniejszego rozporządzenia nr 805/2004⁴, nie koncentruje się bowiem jedynie na uznawaniu i stwierdzaniu wykonalności krajowych tytułów egzekucyjnych, a prowadzi do stworzenia pierwszego **autonomicznego postępowania europejskiego**⁵. Jak wskazano w literaturze, wprowadzenie tego jednolitego postępowania cywilnego uregulowanego w zasadzie w całości poza przepisami krajowymi i kodeksem postępowania cywilnego musi doprowadzić do problemów z jego praktycznym funkcjonowaniem, w tym w szczególności z wykładnią

¹ Rozporządzenie (WE) nr 1896/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z 12.12.2006 r. ustanawiające postępowanie w sprawie europejskiego nakazu zapłaty (Dz. Urz. UE L 399 z 2006 r., s. 1), dalej jako rozporządzenie nr 1896/2006. Zgodnie z art. 33 rozporządzenia nr 1896/2006 weszło ono w życie 31.12.2006 r., jednak stosuje się je dopiero od 12.12.2008 r., z wyłączeniem art. 28–31, które stosuje się od 12.12.2008 r.

² Ustawa z 5.12.2008 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 234, poz. 1571).

³ Ustawa z 17.11.1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296 ze zm.), dalej jako k.p.c.

⁴ Rozporządzenie (WE) nr 805/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z 21.04.2004 r. w sprawie Europejskiego Tytułu Egzekucyjnego dla roszczeń bezspornych (Dz. Urz. UE L 143 z 2004 r., s. 15).

⁵ M. Lopez de Tejada, L. d'Avout, *Les non-dits de la procédure européenne d'injonction de payer*, „Revue Critique de Droit International Privé” 2007/4, s. 718; J. Pisuliński, *Europejski nakaz zapłaty*, „Europejski Przegląd Sądowy” 2008/1, s. 4.; A. Harast, *Europejski nakaz zapłaty*, cz. 1, „Monitor Prawniczy” 2008/16, s. 847. Drugie postępowanie o tym charakterze reguluje rozporządzenie (WE) nr 861/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady z 11.07.2007 r. ustanawiające europejskie postępowanie w sprawie drobnych roszczeń (Dz. Urz. UE L 199 z 2007 r., s. 1). Szczegółowo na temat charakterystyki tego postępowania por. A. Harast, *Postępowanie w sprawie europejskiego nakazu zapłaty*, Warszawa 2013, s. 43–70.

przepisów⁶. W związku z tym konieczne stało się przeanalizowanie praktycznych aspektów tego postępowania przed sądami polskimi przede wszystkim pod kątem oceny prawidłowości wypełniania formularzy przez strony postępowania, treści wydawanych nakazów, zasądzania kosztów postępowania oraz zaskarżalności nakazów. Istotne jest przede wszystkim ustalenie, czy sądy powszechne wykształciły w tym zakresie wspólną praktykę, czy też można dostrzec daleko idące rozbieżności. Jak wskazują doświadczenia europejskie i poglądy doktryny⁷, te same przepisy rozporządzenia bywają często odmiennie interpretowane w różnych sądach państw członkowskich UE. Zbyt częste stosowanie bowiem krajowych norm procesowych w zakresie nieuregulowanym przez rozporządzenie nr 1896/2006 może nawet prowadzić do wypaczenia jego zasad⁸.

Analiza europejskiego postępowania nakazowego może odnosić się zarówno do oceny etapu rozpoznawczego postępowania, czyli od momentu wniesienia pozwu do powstania tytułu wykonawczego, jak i do etapu wykonawczego, czyli funkcjonowania tytułu wykonawczego i jego wykonania. Niniejsze opracowanie służy jedynie ocenie pierwszego z tych etapów, czyli funkcjonowania europejskiego postępowania nakazowego jako postępowania rozpoznawczego przed sądami polskimi.

1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA EUROPEJSKIEGO POSTĘPOWANIA NAKAZOWEGO

Celem rozporządzenia nr 1896/2006 było przede wszystkim uproszczenie i przyspieszenie postępowań sądowych, a także ograniczenie kosztów postępowań w sprawach transgranicznych dotyczących roszczeń pieniężnych o charakterze bezspornym oraz umożliwienie swobodnego przepływu nakazów zapłaty na obszarze państw członkowskich Unii Europejskiej przez ustanowienie minimalnych standardów, których zachowanie zwalnia z konieczności wszczynania jakichkolwiek postępowań pośrednich w państwie członkowskim wykonania przed uznaniem i wykonaniem nakazu⁹. Dla osiągnięcia tych celów rozporządzenie zostało oparte na kilku założeniach.

Po pierwsze, postępowanie to ma **charakter fakultatywny** i stanowi dodatkowy instrument dla powoda, który zachowuje zawsze możliwość skorzystania z postępowania przewidzianego w prawie krajowym¹⁰.

Po drugie, postępowanie to ma **ograniczony zakres** i odnosi się jedynie do spraw o roszczenia pieniężne o oznaczonej wysokości, w sprawach transgranicznych, co do których roszczenie jest wymagalne i bezsporne.

⁶ T. Darkowski, Zniesienie sądowego stwierdzenia wykonalności sądowych orzeczeń zagranicznych we wspólnym obszarze sądowym – porównanie istniejących instrumentów, w: Współpraca sądowa w sprawach cywilnych i karnych, W. Czaplinski, A. Wróbel (red.), Warszawa 2007, s. 20; A. Harast, Europejski nakaz..., cz. 1, s. 847; K. Kazimierczak, Koszty tłumaczenia europejskiego nakazu zapłaty, „Przeгляд Prawa Egzekucyjnego” 2011/4, s. 29.

⁷ M. Lopez de Tejada, L. d'Avout, *Les non-dits...*, s. 720. Z tego względu autorzy wątpią, czy rozporządzenie nr 1896/2006 będzie w stanie osiągnąć zakładane cele.

⁸ T. Darkowski, Zniesienie sądowego stwierdzenia wykonalności..., s. 20.

⁹ Por. pkt 9 motywów oraz art. 1 ust. 1 rozporządzenia nr 1896/2006. Por. także R. Frey, *Postępowanie w sprawie europejskiego nakazu zapłaty*, „Prawo i Praktyka Unii Europejskiej” 2007/6, s. 49.

¹⁰ Por. pkt 10 motywów oraz art. 1 ust. 2 rozporządzenia nr 1896/2006.

Po trzecie wreszcie, postępowanie to jest **postępowaniem formularzowym**, tzn. opiera się ono w dużej mierze na wykorzystaniu standardowych formularzy, które służą do komunikowania się stron z sądem i sądu ze stronami¹¹.

Te cechy europejskiego postępowania nakazowego powinny w pierwszej kolejności wpływać na wykładnię jego postanowień.

Warto wskazać, że rozporządzenie nr 1896/2006 dotyczy jedynie bezspornych roszczeń pieniężnych, gdyż – jak wynikało z danych zebranych w trakcie przygotowywania rozporządzenia – procent bezspornych roszczeń wahał się między 50% a 80% spośród wszystkich spraw rozstrzyganych w zwykłych postępowaniach przed sądami cywilnymi niższej instancji¹².

Przedmiotowy zakres zastosowania rozporządzenia nr 1896/2006 jest co do zasady zbieżny z zakresem zastosowania rozporządzenia nr 44/2001 w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych¹³ i rozporządzenia nr 805/2004. Obejmuje zatem sprawy cywilne i handlowe (art. 2 ust. 1 rozporządzenia nr 1896/2006), z wyłączeniem spraw z zakresu:

- praw majątkowych wynikających ze stosunków małżeńskich, testamentów i dziedziczenia,
- upadłości, postępowania związanego z likwidacją niewypłacalnych spółek lub innych osób prawnych, postępowań pojedynczych, układow oraz innych analogicznych postępowań,
- zabezpieczenia społecznego,
- roszczeń wynikających ze zobowiązań pozaumownych, chyba że:
 - są one przedmiotem umowy między stronami lub nastąpiło uznanie długu lub
 - dotyczą długów oznaczonych wynikających ze współwłasności mienia (art. 2 ust. 2 rozporządzenia nr 1896/2006)¹⁴.

Z uwagi na ramowy charakter regulacji rozporządzenia nr 1896/2006 i właściwość prawa krajowego w kwestiach w nim nieuregulowanych (art. 26 rozporządzenia nr 1896/2006) w literaturze podkreśla się, że istniała potrzeba wprowadzenia do kodeksu postępowania cywilnego przepisów uzupełniających regulację tego rozporządzenia¹⁵. W związku z tym przepisy uzupełniające rozporządzenie nr 1896/2006 w odniesieniu do „rozpoznawczej” części europejskiego postępowania nakazowego ujęte zostały jako kolejny rodzaj postępowania odrębnego (art. 505¹⁵–505²⁰ k.p.c.), zaś przepisy dopełniające regulację rozporządzenia

¹¹ Por. pkt 11 motywów oraz art. 7 ust. 1, art. 9 ust. 1, art. 10 ust. 1, art. 11 ust. 1, art. 12 ust. 1, art. 16 ust. 1, art. 18 ust. 1 rozporządzenia nr 1896/2006.

¹² A. Harast, *Europejski nakaz...*, cz. 1, s. 847.

¹³ Rozporządzenie Rady (WE) nr 44/2001 z 22.12.2000 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych (Dz. Urz. WE L 12 z 2001 r., s. 1; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne 2004, rozdz. 19, t. 4, s. 42 ze zm.; sprost. Dz. Urz. UE 2007 L 174/28).

¹⁴ Pojęcia, którymi posługuje się rozporządzenie nr 1896/2006, a tożsame z tymi używanymi na gruncie rozporządzeń nr 44/2001 i 805/2004, należy tłumaczyć w ten sam sposób. Por. w doktrynie K. Weitz, *Przedmiotowy zakres zastosowania konwencji lugańskiej*, „Kwartalnik Prawa Prywatnego” 2000/2, s. 427; K. Weitz, *Europejski tytuł egzekucyjny dla roszczeń bezspornych*, Warszawa 2009, s. 59–75.

¹⁵ K. Weitz w: *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Arbitrażowe postępowanie rozpoznawcze*, T. Ereciński (red.), Warszawa 2012, t. 2, s. 970.

nr 1896/2006 w zakresie wykonywania orzeczeń zapadłych w tym postępowaniu ulokowane zostały w części trzeciej (nowe art. 795⁶–795⁷ k.p.c., zmienione art. 820² i art. 840³ k.p.c.) oraz w części czwartej (nowe art. 1153⁴–1153⁶ k.p.c.) kodeksu postępowania cywilnego¹⁶.

Europejskie postępowanie nakazowe jako postępowanie odrębne charakteryzuje się tym, że nie stosuje się w nim przepisów o innych postępowaniach odrębnych (art. 505¹⁵ § 2 k.p.c.). Rozwiązanie to pozostaje w związku z wynikającą z przepisów kodeksu postępowania cywilnego możliwością nakładania się zakresów przedmiotowych poszczególnych postępowań odrębnych, prowadzącą do kumulatywnego stosowania w tej samej sprawie przepisów regulujących różne postępowania odrębne¹⁷. Jak wskazano w literaturze, ustawodawca polski uznał, że takie kumulatywne stosowanie przepisów o postępowaniach odrębnych w europejskim postępowaniu nakazowym mogłoby rodzić problem kolizji regulacji rozporządzenia i przepisów kodeksowych. Ponadto mogłoby dojść do tego, że europejskie postępowanie nakazowe, uzupełniane w zależności od rodzaju sprawy przepisami dotyczącymi różnych postępowań odrębnych, nie miałoby jednolitego charakteru jako postępowanie prowadzone przed sądami polskimi, co byłoby sprzeczne z założeniami rozporządzenia nr 1896/2006, którego celem jest wprowadzenie postępowania nakazowego ujednoliczonego w skali europejskiej¹⁸. Wynika z tego, że w europejskim postępowaniu nakazowym najpierw stosuje się przepisy rozporządzenia nr 1896/2006, następnie uzupełniająco przepisy art. 505¹⁵–505²⁰ k.p.c., w ostatniej zaś kolejności, także uzupełniająco, przepisy ogólne o procesie, z wyłączeniem przepisów o innych postępowaniach odrębnych¹⁹.

2. ZAŁOŻENIA I METODOLOGIA BADAŃ

Przeprowadzone badanie polegało na zwróceniu się do prezesów 10 losowo wybranych sądów okręgowych z prośbą o nadesłanie akt sądowych spraw, w których został wydany europejski nakaz zapłaty (sygnatura NC-En). Badaniem tym objęto sprawy wszczęte w latach 2009–2010, należące do właściwości wydziałów cywilnych (oraz gospodarczych), prowadzone zarówno w sądach okręgowych, jak i w znajdujących się w danym okręgu sądach rejonowych. Z pytaniem tym wystąpiono do prezesów następujących sądów okręgowych: Wrocław, Gdańsk, Lublin, Gliwice, Szczecin, Warszawa, Toruń, Białystok, Bielsko-Biała, Koszalin. Wszystkie sądy nadesłały akta, choć w zróżnicowanej liczbie (Szczecin – 8, Lublin – 10, Gliwice – 1, Gdańsk – 4, Toruń – 10, Koszalin – 5, Warszawa – 10, Bielsko-Biała – 10, Białystok – 10²⁰, Wrocław – 4). Łącznie nadesłano akta 72 spraw. Ponieważ dwie sprawy dotyczyły zwykłego postępowania nakazowego (dwie sprawy z okręgu Sądu Okręgowego w Szczecinie) w ramach analizy uwzględniono **70 spraw**, w których został wydany europejski nakaz zapłaty.

¹⁶ Por. uzasadnienie projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw, Sejm VI kadencji, druk sejmowy nr 949, s. 36–37.

¹⁷ K. Weitz w: Kodeks postępowania cywilnego..., s. 977.

¹⁸ K. Weitz w: Kodeks postępowania cywilnego..., s. 834.

¹⁹ A. Harast, *Postępowanie...*, s. 73.

²⁰ Jedna ze spraw z tego sądu pochodziła z 2011 r. (nr 57).

Celem badania była analiza wszystkich etapów europejskiego postępowania nakazowego od chwili wpływu pozwu do sądu, przez etap jego badania formalnego i merytorycznego, aż do wydania nakazu zapłaty, a także jego ewentualnego zaskarżenia oraz stwierdzenia wykonalności. Autorowi przyświecało założenie skonfrontowania regulacji rozporządzenia nr 1896/2006 i kodeksu postępowania cywilnego z praktyką sądową, zdając sobie sprawę, że stosowanie aktu prawa europejskiego może prowadzić do rozbieżnej jego interpretacji w praktyce. Chodziło także o ocenę, w jaki sposób strony postępowania i sądy posługują się urzędowymi formularzami, które w ramach europejskiego postępowania nakazowego często mają charakter obligatoryjny. Jak bowiem wskazywano w literaturze, nie do końca prawidłowe przygotowanie formularzy tego postępowania będzie zapewne w początkowym okresie stwarzało sporo wątpliwości interpretacyjnych i trudności praktycznych²¹. Z tego względu szczególny nacisk położono na ocenę stosowania przepisów kodeksu postępowania cywilnego w ramach tego jednolitego, europejskiego postępowania. Skonfrontowano przy tym dotychczas już wyrażone poglądy doktryny na temat wykładni stosownych przepisów z praktyką sądową.

3. TRANSGRANICZNY CHARAKTER SPRAWY (ART. 3 ROZPORZĄDZENIA NR 1896/2006)

Jak była już o tym mowa, europejskie postępowanie nakazowe dopuszczalne jest jedynie w sprawach transgranicznych (art. 2 ust. 1 rozporządzenia nr 1896/2006). Definicję sprawy transgranicznej zawiera art. 3 rozporządzenia nr 1896/2006, wedle którego jest nią sprawa, w której przynajmniej jedna ze stron ma miejsce zamieszkania lub miejsce stałego pobytu w państwie członkowskim innym niż państwo członkowskie sądu rozpoznającego sprawę²². Z przepisu tego wynika, że albo to powód musi mieć miejsce zamieszkania w innym państwie członkowskim niż państwo, w którym toczy się postępowanie, jeżeli tylko pozwany zamieszkuje w tym państwie, albo pozwany musi mieć miejsce zamieszkania za granicą, jeżeli powód ma miejsce zamieszkania w państwie, w którym toczy się postępowanie. W literaturze wskazuje się jednak, że z przepisu tego wynika, iż mogą tu wchodzić w grę także takie sytuacje, gdy obie strony postępowania mają miejsce zamieszkania lub siedzibę w tym samym państwie członkowskim, ale innym niż państwo członkowskie, w którym znajduje się siedziba sądu, a także, że jedna ze stron nie ma miejsca zamieszkania lub siedziby w państwie członkowskim, jeżeli tylko sąd rozpoznający sprawę

²¹ J. Pisuliński, *Orzeczenia sądu w europejskim postępowaniu nakazowym*, „Europejski Przegląd Sądowy” 2009/1, s. 10.

²² Jak podkreśla się w doktrynie, definicja ta znacząco odbiega od przyjętej na gruncie art. 2 dyrektywy Rady 2003/8/WE z 27.01.2003 r. w celu usprawnienia dostępu do wymiaru sprawiedliwości w sporach transgranicznych poprzez ustanowienie minimalnych wspólnych zasad odnoszących się do pomocy prawnej w sporach o tym charakterze (Dz. Urz. WE L 26 z 2003 r., s. 41; Dz. Urz. UE polskie wydanie specjalne, rozdz. 19, t. 6, s. 90) oraz w art. 3 ust. 1 rozporządzenia nr 805/2004; por. T. Darkowski, *Zniesienie sądowego stwierdzenia wykonalności...*, s. 14; J. Zatorska, *Komentarz do rozporządzenia Rady (WE) nr 1348/2000 w sprawie doręczania w Państwach Członkowskich sądowych i pozasądowych dokumentów w sprawach cywilnych i handlowych*, LEX nr 7918, nb 3 do art. 2 ust. 1.

i miejsce zamieszkania lub siedziba drugiej strony znajdują się w dwóch różnych państwach członkowskich²³.

Wyniki analizy akt wskazują jednak, że te ostatnie możliwości nie zostały wykorzystane w praktyce. Ze względu na fakt, iż postępowania będące przedmiotem analizy były prowadzone przed sądami polskimi, kwestia miejsca zamieszkania lub siedziby stron układała się jedynie w dwie kombinacje. Po pierwsze, i była to sytuacja zdecydowanie częstsza, to powód miał miejsce zamieszkania lub siedzibę w Polsce, zaś pozwany zamieszkiwał lub miał siedzibę w innym państwie członkowskim²⁴. Druga sytuacja wyglądała w ten sposób, że to powód miał siedzibę lub miejsce zamieszkania w innym państwie członkowskim, zaś pozwany miał miejsce zamieszkania w Polsce. W przypadku pierwszej sytuacji powód korzystał, powołując to w pozwie, z przewidzianych w rozporządzeniu nr 44/2001 podstaw jurysdykcji szczególnych, umożliwiających mu pozwanie osoby mającej miejsce zamieszkania w innym państwie członkowskim przed sąd polski (art. 5–7 rozporządzenia nr 44/2001) lub jurysdykcji umownej (art. 23 rozporządzenia nr 44/2001). Druga sytuacja wynikała najczęściej z konieczności pozwania osoby mającej miejsce zamieszkania w Polsce przed sąd polski (art. 2 rozporządzenia nr 44/2001).

Jeżeli chodzi o dane ilościowe, to w 87% (61 spraw) miejsce zamieszkania powoda znajdowało się w Polsce, a jedynie w 13% (9 spraw) to pozwany miał miejsce zamieszkania lub siedzibę w Polsce. Przyczyn takiego stanu rzeczy jest zapewne wiele. Do podstawowych jednak należy zaliczyć znajomość przez powoda zamieszkałego w Polsce postępowania przed sądami polskimi i chęć przeprowadzenia tego postępowania we własnym kraju. W grę wchodzi tu także znajomość języka polskiego, czyli języka, w którym toczy się to postępowanie. Co prawda w większości powodowie w przeanalizowanych sprawach byli reprezentowani przez kwalifikowanych pełnomocników, lecz zdarzały się i przypadki, gdy strony działały przed sądem osobiście. Z pewnością więc preferowały one, jeżeli tylko było to możliwe, prowadzenie postępowania w języku polskim. Rozwiązanie to oznaczało jednak konieczność dokonywania we wszystkich sprawach, w których pozwany zamieszkiwał za granicą, doręczeń zagranicznych nakazu zapłaty lub także innych pism w sprawie. Kwestia ta zaś była często jedną z bardziej skomplikowanych w przeanalizowanych postępowaniach i zdecydowanie wpływała na czas trwania sprawy (por. uwagi zawarte w pkt 6).

Pojęcie miejsca zamieszkania strony należy oceniać według art. 59 i art. 60 rozporządzenia nr 44/2001. Oznacza to, że w przypadku osób fizycznych sąd rozpoznający sprawę stosuje dla tej oceny swoje prawo wewnętrzne, a jeżeli strona zamieszkuje w innym państwie członkowskim, sąd taki ma obowiązek zastosować prawo tego państwa członkowskiego (art. 59 rozporządzenia nr 44/2001)²⁵. W przypadku osób prawnych lub spółek miejsce zamieszkania strony znajduje się w jednym z trzech

²³ M. Lopez de Tejada, L. d'Avout, *Les non-dits...*, s. 740; A. Harast, *Europejski nakaz...*, cz. 1, s. 850; J. Maliszewska-Nienartowicz, *Europejskie prawo procesowe cywilne, w: Stosowanie prawa Unii Europejskiej przez sądy*, A. Wróbel (red.), Warszawa 2010, t. 1, s. 455; A. Harast, *Postępowanie...*, s. 107.

²⁴ W przeanalizowanych sprawach nie zdarzyła się sytuacja, by strona miała miejsce zamieszkania lub siedzibę w państwie trzecim.

²⁵ Wyłączone jest w tym zakresie sięganie do krajowego prawa kolizyjnego – por. K. Weitz, *Europejskie prawo...*, s. 498.

miejsz, jakimi są miejsce statutowej siedziby, głównego organu zarządzającego lub głównego przedsiębiorstwa (art. 60 rozporządzenia nr 44/2001). W odniesieniu do miejsca stałego pobytu sąd powinien zastosować własne normy kolizyjne dla tej oceny w konkretnym przypadku. Warto wskazać, że wyżej podane dane dotyczące miejsca zamieszkania lub siedziby stron opierały się jedynie o okoliczności podane przez powodów w formularzach pozwów. W praktyce bowiem sąd rozpoznający sprawę nie ma innej możliwości zweryfikowania tego stanu rzeczy. Co do zasady powód nie ma bowiem obowiązku przedstawienia żadnych dowodów potwierdzających podane przez siebie miejsce zamieszkania lub stałego pobytu²⁶. Jednak według art. 14 ust. 2 rozporządzenia nr 1896/2006 doręczenie europejskiego nakazu zapłaty bez potwierdzenia odbioru nie jest dopuszczalne, jeżeli nie ma pewności co do adresu pozwanego. Z tego względu w literaturze wskazuje się, że dopiero po podjęciu doręczenia nakazu zapłaty pozwanemu sąd może dowiedzieć się o tym, że podany adres pozwanego nie jest prawidłowy²⁷. Na etapie badania treści pozwu nie jest to zaś możliwe ani, jak się wydaje, dopuszczalne. Takie wnioski potwierdza też analiza akt sądowych, gdzie kwestia prawidłowości wskazania miejsca zamieszkania lub stałego pobytu (adresu) pojawiała się dopiero w razie nieskutecznej próby doręczenia wydanego nakazu zapłaty pozwanemu, natomiast nigdy nie na etapie samego złożenia pozwu. Będzie o tym mowa w dalszej części opracowania (por. pkt 5).

Warto także wskazać, z jakich państw pochodziły strony postępowania. W sprawach, w których to powód zamieszkiwał lub miał stały pobyt za granicą, 78% (7) podmiotów pochodziło z Niemiec, a tylko nieliczne z innych państw (Austria i Włochy – po 1 sprawie). W przypadku pozwanych sytuacja była dużo bardziej zróżnicowana, gdyż tu także największą grupę stanowiły podmioty zamieszkałe w Niemczech – 27% (16), a następnie z Litwy 25% (15), Łotwy – 1% (5), Czech – 1% (5), Rumunii – 0,7% (4), Francji – 0,7% (4), Słowacji – 0,3% (2), Włoch – 0,3 (2), a także Finlandii, Portugalii, Hiszpanii, Grecji, Wielkiej Brytanii, Austrii, Portugalii (po jednej sprawie).

4. POZEW I JEGO BADANIE

Pierwszym etapem europejskiego postępowania nakazowego jest wniesienie pozwu, który zgodnie z art. 7 rozporządzenia nr 1896/2006 powinien być wniesiony na formularzu A, stanowiącym załącznik do tego aktu prawnego. Według art. 7 ust. 2 rozporządzenia nr 1896/2006 pozew musi zawierać:

- a) nazwy lub imiona i nazwiska oraz adresy stron, a także, w odpowiednich przypadkach, ich przedstawicieli oraz oznaczenie sądu, do którego kierowany jest pozew;
- b) kwotę dochodzonego roszczenia, w tym kwotę roszczenia głównego oraz, stosownie do okoliczności, odsetki, kary umowne i koszty;
- c) jeżeli powód dochodzi odsetek – stawkę odsetek oraz okres, za jaki żąda odsetek, chyba że zgodnie z prawem państwa członkowskiego wydania odsetki ustawowe doliczane są automatycznie do roszczenia głównego;

²⁶ A. Laskowska, *Europejskie postępowanie nakazowe*, „Przegląd Prawa Egzekucyjnego” 2010/4, s. 89.

²⁷ A. Laskowska, *Europejskie...*, s. 89.

- d) uzasadnienie roszczenia, w tym opis okoliczności wskazanych jako podstawa roszczenia oraz, w odpowiednich przypadkach, żądanych odsetek;
- e) opis dowodów na poparcie roszczenia;
- f) okoliczności uzasadniające właściwość sądu;
- g) uzasadnienie transgranicznego charakteru sprawy w rozumieniu art. 3 rozporządzenia nr 1896/2006.

Ponadto pozew zawiera oświadczenie powoda, że podane informacje są zgodnie z jego najlepszą wiedzą i przekonaniem prawdziwe oraz że przyjmuje on do wiadomości, iż umyślne podanie nieprawdziwych informacji może skutkować zastosowaniem odpowiednich sankcji zgodnie z prawem państwa członkowskiego wydania (art. 7 ust. 3 rozporządzenia nr 1896/2006).

W załączniku do pozwu może znaleźć się informacja co do tego, czy powód w wypadku wniesienia sprzeciwu przez pozwanego sprzeciwia się skierowaniu sprawy do zwykłego postępowania; oświadczenie takie może być złożone także później, jednak przed wydaniem nakazu zapłaty (art. 7 ust. 4 rozporządzenia nr 1896/2006).

Pozew może być wniesiony w postaci papierowej bądź za pomocą innego środka komunikacji, w tym komunikacji elektronicznej, zaakceptowanego przez państwo członkowskie i dostępnego dla sądu, który ma wydać nakaz zapłaty (art. 7 ust. 5 i 6 rozporządzenia nr 1896/2006). Informacje w tym zakresie państwa członkowskie miały przekazać Komisji (por. art. 29 ust. 1 lit. c rozporządzenia nr 1896/2006). W wypadku Polski nie wchodzi aktualnie w grę stosowanie innych środków komunikacji niż forma papierowa²⁸.

Na podstawie pozwu sąd, do którego wpłynął pozew, przeprowadza badanie, tak szybko jak to możliwe, czy spełnione zostały następujące wymagania:

- czy pozew należy do zakresu zastosowania rozporządzenia nr 1896/2006;
- czy sprawa, w której wniesiono pozew, ma charakter transgraniczny (por. pkt 3);
- czy dochodzone pozwem roszczenie stanowi roszczenie pieniężne o oznaczonej wysokości, które jest wymagalne w chwili wniesienia pozwu;
- czy sąd rozpoznający sprawę posiada jurysdykcję krajową w sprawie²⁹,
- czy pozew spełnia wymagania formalne zawarte w rozporządzeniu nr 1896/2006 (art. 8 rozporządzenia nr 1896/2006).

W razie gdy pozew nie spełnia wymagań formalnych z art. 7 rozporządzenia nr 1896/2006, sąd umożliwia powodowi uzupełnienie lub poprawienie pozwu, chyba że roszczenie jest oczywiście nieuzasadnione lub pozew jest niedopuszczalny. Sąd przesyła powodowi wezwanie do uzupełnienia na specjalnym formularzu (**formularz B**, stanowiący załącznik do rozporządzenia nr 1896/2006), wyznaczając odpowiedni termin (art. 9 rozporządzenia nr 1896/2006). Termin ma więc w tym przypadku charakter sądowy.

²⁸ A. Harast, *Postępowanie...*, s. 170.

²⁹ Zgodnie z art. 6 ust. 1 rozporządzenia nr 1896/2006 dla celów tego aktu prawnego jurysdykcję określa się zgodnie z odpowiednimi przepisami prawa wspólnotowego, w szczególności rozporządzenia nr 44/2001. Rozporządzenie nr 1896/2006 stanowi co prawda o „właściwości”, a nie o „jurysdykcji”, ale wydaje się, że jest to jedynie wynik wadliwego tłumaczenia polskiej wersji językowej rozporządzenia.

W razie zaś gdy pozew spełnia wymagania, o których mowa w art. 8 rozporządzenia nr 1896/2006, jedynie w odniesieniu do części roszczenia, sąd powiadamia o tym powoda i wzywa go do przyjęcia lub odrzucenia propozycji wydania nakazu zapłaty na kwotę określoną przez sąd. Zarówno to wezwanie, jak i odpowiedź powoda są dokonywane na **formularzu C**, stanowiącym załącznik do rozporządzenia nr 1896/2006.

Jeżeli pozew nie spełnia wymagań, o których mowa w art. 8 rozporządzenia nr 1896/2006, jak również gdy roszczenie jest oczywiście nieuzasadnione lub powód nie przesłał odpowiedzi w terminie wyznaczonym do uzupełnienia pozwu lub odmówi przyjęcia propozycji wydania nakazu co do części roszczenia lub nie przesłał odpowiedzi na skierowaną do niego propozycję w wyznaczonym terminie, sąd odrzuca pozew. O przyczynach odrzucenia pozwu powód jest informowany przy użyciu **formularza D**, stanowiącego załącznik do formularza (art. 10 ust. 3 i 11 rozporządzenia nr 1896/2006).

Ze względu na fakt, że nadesłane do analizy akta dotyczyły spraw, w których zostały wydane nakazy zapłaty, nie było możliwe przeanalizowania skali oraz podstaw odrzucenia pozwów z przyczyn, o których mowa wyżej. Możliwe jest jednak przeanalizowanie sposobu prowadzenia postępowania naprawczego, a także oceny przesłanek podlegających kontroli.

W zdecydowanej większości przeanalizowanych spraw nie było prowadzone żadne z postępowań naprawczych określonych w rozporządzeniu nr 1896/2006 czy w przepisach kodeksu postępowania cywilnego, zaś sądy po upływie czasu pozwu wydawały europejski nakaz zapłaty (46 spraw; 64%). Postępowanie naprawcze zostało wdrożone jedynie w 24 z przeanalizowanych spraw (34% spraw). Dotyczyło ono przede wszystkim kwestii wezwania do wniesienia opłaty sądowej, wykazania umocowania do działania przez przedstawiciela lub pełnomocnika powoda, braków formalnych pozwu oraz wezwania do przyjęcia propozycji wydania nakazu w ograniczonym zakresie. Z analizy przeprowadzonych postępowań naprawczych wynika jednak, że **praktyka prowadzenia postępowań naprawczych nie jest jednorodna**. Dotyczyło to zarówno formy, jak i zakresu dokonywania stosownego wezwania. Wydaje się, że można przeanalizowane tu przypadki wszczęcia postępowania naprawczego podzielić na dwie grupy, tzn. mające swoją podstawę w ogólnych unormowaniach kodeksu postępowania cywilnego (pkt 4.1.) oraz znajdujące uzasadnienie w przepisach rozporządzenia nr 1896/2006 (pkt 4.2). Ponadto jako oddzielną grupę należy przeanalizować postępowania zmierzające do przedstawienia powodowi propozycji uwzględnienia pozwu w mniejszym zakresie (pkt 4.3).

4.1. Wymagania pozwu wynikające z ogólnych przepisów kodeksu postępowania cywilnego

Ze względu na fakt, że europejskie postępowanie nakazowe zostało uregulowane jako postępowanie odrębne, mają do niego zastosowanie ogólne przepisy o procesie, z wyłączeniem jednak przepisów o innych postępowaniach odrębnych (art. 505²¹ § 2 k.p.c.). Oznacza to, że pozew powinien oprócz wymagań przewidzianych w art. 7 rozporządzenia nr 1896/2006 spełniać także inne wymagania. Powszechnie przyjmuje się bowiem, że rozporządzenie nr 1896/2006 nie określa w sposób wyczerpujący i samodzielny wszystkich przesłanek rozpoznania sprawy

przez sąd³⁰. Dotyczy to przede wszystkim kwestii nieuregulowanych w samym rozporządzeniu, w tym przede wszystkim kwestii uiszczania opłat sądowych od pozwu.

W większości przypadków brak uiszczenia należnych **kosztów sądowych** skutkowało wezwaniem powoda na podstawie art. 130 k.p.c. do uiszczenia opłaty w terminie tygodniowym pod rygorem zwrotu pozwu (w czterech sprawach: nr 20, 36, 56, 70) lub automatycznym zwrotem pozwu, gdy pozew nie był opłacony przez reprezentującego powoda adwokata lub radcę prawnego, a należna opłata była stała lub stosunkowa od wskazanej przez stronę wartości przedmiotu sporu (art. 130² § 1 k.p.c. – w dwóch sprawach: nr 2 i 32)³¹. Postępowanie sądów w tych przypadkach nie budzi wątpliwości, gdyż rozporządzenie nr 1896/2006 nie wprowadza autonomicznych regulacji w tym zakresie.

W jednej ze spraw wątpliwości budziła kwestia wysokości należnej opłaty od pozwu. Powód wniósł bowiem wraz z pozwem jedynie 25% należnej opłaty stosunkowej, zakładając zapewne, że do pozwu w ramach europejskiego postępowania nakazowego ma zastosowanie art. 19 ust. 2 pkt 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych³², który przewiduje pobranie czwartej części opłaty w postępowaniu nakazowym. W tej sytuacji, ponieważ pozew był wniesiony przez kwalifikowanego pełnomocnika, sąd zarządził zwrot pozwu na podstawie art. 130² § 1 k.p.c. Ponieważ jednak należna opłata została uzupełniona w terminie określonym w art. 130² § 2 k.p.c., sąd ostatecznie nadał pozwu bieg. Działanie sądu w tej sprawie było w pełni prawidłowe, gdyż przepisów o postępowaniu nakazowym, zgodnie z tym, co powiedziano wyżej, nie stosuje się do europejskiego postępowania nakazowego. Ponadto art. 79 ust. 1 pkt 2 lit. d u.k.s.c. wyraźnie przewiduje zwrot 75% uiszczonych opłat od pozwu dopiero w razie uprawomocnienia się europejskiego nakazu zapłaty. Oznacza to, że od pozwu w europejskim postępowaniu nakazowym należy pobrać opłatę w pełnej wysokości na zasadach ogólnych³³.

Warto wskazać, że zarządzenie o zwrocie pozwu nie może zostać sporządzone na stosownym formularzu, gdyż rozporządzenie nr 1896/2006 takiego rozstrzygnięcia w ogóle nie przewiduje. Z tego względu sądy prawidłowo formułowały je, na zasadach ogólnych, w zwykłej formie pisemnej. W większości z przeanalizowanych spraw sądy nie skorzystały także przy wzywaniu do uiszczenia należnej opłaty z formularza B załączonego do rozporządzenia nr 1896/2006, który służy do uzupełnienia braków pozwu. Trzeba jednak wskazać, że w jednej sprawie sąd skorzystał z formularza B do łącznego wezwania o uzupełnienie braków w postaci braku odpisu pozwu i odpisu załączników, a także należnej opłaty w terminie 14 dni. Wydaje się jednak, że praktyka taka nie jest prawidłowa, gdyż formularz

³⁰ J. Pisuliński, *Orzeczenia sądu...*, s. 4; A. Laskowska, *Europejskie...*, s. 100–101.

³¹ Dopuszczalność zwrotu pozwu w związku z nieopłaceniem lub nienależnym jego opłaceniem w europejskim postępowaniu nakazowym jest przyjęta w doktrynie – por. J. Pisuliński, *Orzeczenia sądu...*, s. 5; A. Harast, *Postępowanie...*, s. 182.

³² Ustawa z 28.07.2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tekst jedn.: Dz. U. z 2010 r. Nr 90, poz. 594 ze zm.), dalej jako u.k.s.c.

³³ K. Weitz w: *Kodeks postępowania cywilnego...*, s. 830; A. Laskowska, *Europejskie...*, s. 107. Rozwiązanie to jest tożsame z przyjętym dla uiszczenia opłaty sądowej w postępowaniu upominawczym. W literaturze bardzo często w stosunku do europejskiego postępowania nakazowego podnosi się, że wykazuje ono daleko idące podobieństwa z postępowaniem upominawczym – por. A. Laskowska, *Europejskie...*, s. 93; M. Manowska, *Postępowania odrębne w procesie cywilnym*, Warszawa 2010, s. 369 (autorka wręcz stwierdza, że europejskie postępowanie nakazowe jest postępowaniem o charakterze upominawczym).

ten zgodnie z art. 9 ust. 1 rozporządzenia nr 1896/2006 służy jedynie uzupełnieniu braków, o których mowa w art. 7 rozporządzenia nr 1896/2006, a więc tych, które wynikają z samej treści formularza pozwu³⁴. Formularz B zawiera co prawda wśród możliwych do wyboru podstaw wezwania powoda symbol „koszty sądowe” (część 2 symbol 8 formularza B), ale należy to raczej wiązać z wadliwym określeniem w pozwie wysokości i rodzaju dochodzonych kosztów sądowych, a nie z brakiem uiszczenia stosownej opłaty od pozwu. Kwestia kosztów sądowych nie jest, jak już powiedziano, w ogóle regulowana przepisami rozporządzenia nr 1896/2006³⁵. Zaobserwowana wśród większości spraw praktyka sądowa nieposługiwania się formularzem B dla wezwania do uiszczenia stosownej opłaty jest prawidłowa także dlatego, że podstawą wezwania powoda do uzupełnienia braku opłaty jest tu przepis prawa krajowego (art. 130 k.p.c. w zw. z art. 26 rozporządzenia nr 1896/2006), a nie art. 9 ust. 2 rozporządzenia nr 1896/2006. Oznacza to, że termin wyznaczony powodowi na uzupełnienie braku wynosi co do zasady tydzień i jest z reguły terminem ustawowym, a nie sądowym. Z tego względu w sprawie, w której wyznaczono powodowi termin 14-dniowy, było to działanie nieprawidłowe. Co prawda w sprawie tej strona powodowa zamieszkiwała w Niemczech, ale w takim przypadku zastosowanie powinien znaleźć art. 130 § 1¹ k.p.c., który przewiduje możliwość wyznaczenia terminu sądowego, jednak nie krótszego niż miesiąc.

Poza kwestią kosztów sądowych w kilku sprawach sądy wzywały powodów na podstawie art. 130 § 1 k.p.c. do uzupełnienia **braków formalnych** wynikających z przepisów kodeksu postępowania cywilnego, polegających na braku wykazania umocowania pełnomocnika (sprawa nr 35) lub braku dołączenia do pozwu odpisu pozwu dla strony przeciwnej (sprawa nr 19) oraz braku wskazania wartości przedmiotu sporu (sprawa nr 63). Wszystkie wezwania były dokonywane bez posłużenia się formularzem B oraz ze wskazaniem art. 130 k.p.c. jako podstawy prawnej.

Pewne wątpliwości może jednak budzić, na ile przepisy kodeksu postępowania cywilnego o wymaganiach formalnych pozwu mają zastosowanie do europejskiego postępowania nakazowego, skoro rozporządzenie nr 1896/2006 w dość szczegółowy sposób, łącznie z treścią formularza A, reguluje to, co w pozwie ma zostać zawarte. Zgodnie jednak z powoływanym już art. 26 rozporządzenia nr 1896/2006 wszelkie zagadnienia proceduralne, które nie są uregulowane w rozporządzeniu, podlegają prawu krajowemu³⁶. Wydaje się więc, że wskazane kwestie dołączenia odpisów pozwu i załączników (art. 128 k.p.c.)³⁷, dołączenia stosownego peł-

³⁴ Por. w doktrynie J. Pisuliński, *Europejski nakaz...*, s. 9.

³⁵ Jediną regulacją dotyczącą kosztów jest art. 25 rozporządzenia nr 1896/2006, który określa maksymalną dopuszczalną wysokość kosztów europejskiego postępowania nakazowego. Por. P. Rylski, *Orzekanie o kosztach w europejskim postępowaniu nakazowym*, PPC 2012/4, s. 663

³⁶ Warto wskazać, że poruszona tu kwestia jest na tyle doniosła praktycznie, że stała się niedawno przedmiotem wypowiedzi Trybunału Sprawiedliwości, który w wyroku z 13.12.2012 r. w sprawie *Iwona Szrocka v. Siger Technologie GmbH*, C-215/11 uznał, iż art. 7 rozporządzenia (WE) nr 1896/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z 12.12.2006 r. ustanawiającego postępowanie w sprawie europejskiego nakazu zapłaty należy interpretować w ten sposób, że reguluje on wyczerpująco wymogi, jakim powinien odpowiadać pozew o wydanie europejskiego nakazu zapłaty – zob. www.eur-lex.europa.eu.

³⁷ Wymaganie dołączenia do pozwu odpisu pozwu i załączników można wyprowadzić także z tego, że nakaz zapłaty jest wydawany wraz z odpisem pozwu (por. art. 12 ust. 2 rozporządzenia nr 1896/2006). Jeżeli przyjąć więc, że obowiązek dołączenia odpisu pozwu wynika z rozporządzenia nr 1896/2006, nie jest wykluczona interpretacja, że do wezwania do usunięcia tego braku powinien znaleźć zastosowanie art. 9 rozporządzenia nr 1896/2006.

nomocnictwa (art. 126 § 3 k.p.c.)³⁸ oraz wskazania wartości przedmiotu sporu (art. 126¹ k.p.c.)³⁹ jako nieuregulowane w rozporządzeniu nr 1896/2006 powinny być uregulowane przepisami prawa krajowego⁴⁰. Praktyka sądów w tym zakresie musiała więc być uznana za prawidłową. Także tu nie było bowiem podstaw do posługiwania się formularzem B⁴¹.

W tym miejscu można jedynie zasygnalizować, że w kilku sprawach sądy wezwały powodów na etapie usuwania braków formalnych pozwu do uiszczenia zaliczki na koszty tłumaczenia nakazu zapłaty na język państwa, w którym zamieszkiwał pozwany, pod rygorem zawieszenia postępowania. Praktyka ta, jak będzie mowa w dalszej części opracowania (por. pkt 6), jest jednak całkowicie nieprawidłowa i nie pozostaje w związku z badaniem treści pozwu. Wezwanie do przetłumaczenia nakazu zapłaty na język innego państwa członkowskiego może pojawić się dopiero wtedy, gdy nakaz zostanie wydany i zostanie podjęta próba jego doręczenia⁴².

4.2. Wymagania pozwu wynikające z rozporządzenia nr 1896/2006

Jeżeli chodzi o wymagania formalne pozwu wynikające z rozporządzenia nr 1896/2006, to – jak była o tym mowa – zostały one określone przede wszystkim w art. 7 rozporządzenia nr 1896/2006. Warto jednak wskazać, że przepis ten nie reguluje wszystkich kwestii. Przede wszystkim nie określa on języka, w jakim ma zostać sformułowany pozew. Jedynie w pouczeniu do formularza A zawarto informację, że pozew powinien zostać sporządzony w języku akceptowanym przez sąd rozpoznający sprawę. Zgodnie z art. 21 ust. 2 lit. b zd. 2 rozporządzenia nr 1896/2006 każde państwo członkowskie może wskazać język lub języki urzędowe instytucji Unii Europejskiej inne niż jego własny język urzędowy, które może zaakceptować do celów wydania europejskiego nakazu zapłaty. Na podstawie zaś art. 29 ust. 1 lit. d rozporządzenia nr 1896/2006 państwa członkowskie były zobowiązane do powiadomienia Komisji o akceptowanych językach. Ponieważ Polska nie wskazała takiego dodatkowego języka, to tylko w języku polskim mogą być składane w Polsce pozwy o wydanie europejskiego nakazu zapłaty.

We wszystkich przeanalizowanych sprawach pozwy zostały złożone w języku polskim. Kwestia ta nie była więc przedmiotem postępowania naprawczego. W dwóch sprawach (nr 22 i nr 34) sądy jednak wezwały powoda do złożenia za-

³⁸ Obowiązek dołączenia pełnomocnictwa można pośrednio wyprowadzić z art. 7 ust. 6 rozporządzenia nr 1896/2006, zezwalającego, by pozew był podpisany przez przedstawiciela powoda w odpowiednich wypadkach. Por. A. Laskowska, *Europejskie...*, s. 101.

³⁹ Kwestią jest jednak, gdzie powód ma podać wartość przedmiotu sporu, skoro formularz pozwu nie przewiduje stosownej rubryki. W praktyce powodowie podawali wartość przedmiotu sporu w rubryce nr 11 formularza A zatytułowanej „Dodatkowe oświadczenia i dalsze informacje (w razie potrzeby)”.

⁴⁰ Pogląd o konieczności stosowania art. 126 § 3 (odpis pełnomocnictwa) i art. 128 k.p.c. (odpis pozwu i innych pism) w europejskim postępowaniu nakazowym został już wyrażony w doktrynie – por. A. Harast, *Postępowanie...*, s. 168 i 181. Warto jednak wskazać, że w świetle wyroku TSUE w sprawie *Iwona Szyrocka v. Siger Technologie* teza ta obecnie może budzić wątpliwości. Trybunał wyraźnie dopuścił jedynie możliwość stosowania krajowych wymagań dotyczących oznaczenia wartości przedmiotu sporu.

⁴¹ Trudno przewidzieć jakie konsekwencje praktyczne będzie miał wyżej powołany wyrok TSUE dla przyszłej praktyki sądów w zakresie wzywania do uzupełnienia braków formalnych pozwu wynikających jedynie z przepisów kodeksu postępowania cywilnego. *Prima facie* wydaje się bowiem, że dotychczasowa praktyka pozostaje w sprzeczności ze wskazanym orzeczeniem.

⁴² K. Kazimierzczak, *Koszty tłumaczenia...*, s. 32.

liczki na koszty tłumaczenia odpisu pozwu i odpisu załączników na język państwa członkowskiego, w którym zamieszkiwali pozwani (w jednym przypadku był to język czeski, w drugim – holenderski). Jak wynika z treści zarządzeń, podstawą ich wydania był art. 177 § 1 pkt 6 k.p.c., gdyż wskazany rygor dotyczył zawieszenia postępowania. Rygor w tych sprawach nie został jednak zastosowany, gdyż powodowie wykonali w terminie zarządzenie przewodniczącego. Wskazana praktyka sądowa nie znajduje jednak podstaw ani w przepisach rozporządzenia nr 1896/2006, ani w przepisach kodeksu postępowania cywilnego. Żaden z tych aktów prawnych nie wymaga bowiem, aby odpis pozwu, który jest doręczany pozwanemu wraz z europejskim nakazem zapłaty (por. art. 12 ust. 2 rozporządzenia nr 1896/2006), był tłumaczony na język państwa, w którym ma być dokonane doręczenie. Co prawda rozporządzenie nr 1393/2007⁴³ przewiduje dla strony prawo odmowy przyjęcia dokumentu w razie, gdy nie jest on sporządzony w języku, który on rozumie lub który jest językiem urzędowym obowiązującym w państwie, w którym następuje doręczenie, ale są to dwie różne kwestie⁴⁴. Sąd nie jest bowiem w stanie przewidzieć z góry, czy nastąpi odmowa przyjęcia dokumentu, ani także, jaki jest język, który adresat rozumie. Kwestia ta powinna więc ewentualnie obciążać powoda na dalszym etapie postępowania (por. dalsze uwagi dotyczące doręczenia nakazu zapłaty w pkt 6). Wzywanie więc powoda do przetłumaczenia odpisu pozwu na język państwa członkowskiego, w którym ma nastąpić doręczenie, niepotrzebnie wydłuża europejskie postępowanie nakazowe i obciąża powoda kosztami tłumaczenia, które, jak może się okazać, nie jest wcale potrzebne.

Warto wskazać także, że w jednej ze spraw (nr 36) sąd, dokonując wezwania do uzupełnienia braku na formularzu B, skorzystał z niemieckojęzycznej wersji tego formularza, gdyż było ono kierowane do powoda mającego miejsce zamieszkania w Niemczech. Praktyka taka nie tylko nie znajduje potwierdzenia w przepisach postępowania, a wręcz może się wydawać, że stoi w sprzeczności z zasadą, iż językiem urzędowym przed sądami polskimi jest język polski (art. 5 § 1 prawa o ustroju sądów powszechnych⁴⁵). Nie można nie dostrzec tego, że sąd zmierzał zapewne do ograniczenia możliwości odmowy przyjęcia takiego dokumentu przez powoda oraz ułatwienia mu zrozumienia treści wezwania, ale działanie takie jest sprzeczne z obowiązkiem prowadzenia europejskiego postępowania nakazowego w języku polskim. Należy przy tym wskazać, że w sprawie tej, jak we wszystkich przeanalizowanych sprawach, pozew został sporządzony przez powoda w języku polskim, co sugerowało, iż strona – nawet jeżeli języka tego nie znała – konsultowała jego treść z osobą władającą tym językiem. Stąd nadmierna ostrożność sądu w tym przypadku wydawała się nieuzasadniona.

Wymaganiem formalnym według art. 7 rozporządzenia nr 1896/2006 jest wniesienie pozwu na **urzędowym formularzu (formularz A)**. Tylko w jednej sprawie

⁴³ Rozporządzenie nr 1393/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady z 13.11.2007 r. dotyczące doręczania w państwach członkowskich dokumentów sądowych i pozasądowych w sprawach cywilnych i handlowych („doręczanie dokumentów”) oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1348/2000 (Dz. Urz. UE L 324 z 2007 r., s. 79).

⁴⁴ W doktrynie postuluje się więc ze względów praktycznych załączenie dodatkowego odpisu pozwu przetłumaczonego na język, którym pozwany włada, por. A. Harast, *Postępowanie...*, s. 168.

⁴⁵ Ustawa z 27.07.2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. Nr 98, poz. 1070 ze zm.).

(nr 2) powód wniósł pozew w zwykłej formie pisemnej, wyraźnie żądając rozpoznania sprawy w europejskim postępowaniu nakazowym. Pozew w tej sprawie został jednak zwrócony ze względu na nienależycie uiszczoną opłatę, a ponowne jego wniesienie w terminie z art. 130² § 2 k.p.c. zostało już dokonane w prawidłowej formie, na formularzu. Z tego względu ostatecznie nie zostało wdrożone postępowanie naprawcze związane z tym brakiem pozwu⁴⁶.

Wśród braków formalnych pozwu wniesionego na formularzu najczęstszą przyczyną wezwania do poprawienia lub uzupełnienia pozwu były takie kwestie jak nienależycie oznaczona kwota dochodzonego roszczenia lub odsetek, brak uzasadnienia roszczenia oraz brak dołączenia do pozwu wskazanych w nim załączników. Ponadto jednostkowo zdarzały się wezwania do uzupełnienia braku w postaci niepodpisania pozwu (sprawa nr 17)⁴⁷ lub błędnego oznaczenia adresu strony postępowania w formularzu (sprawy nr 10 i nr 13).

Jeżeli chodzi o kwestię **nienależytego oznaczenia dochodzonego roszczenia**, to przede wszystkim problematyczna okazywała się ocena wniesionych pozwów z punktu widzenia prawidłowego wskazania wysokości należnych odsetek. Samo żądanie główne było bowiem z reguły przez powodów wskazywane prawidłowo przez podanie kwoty oraz waluty dochodzonego świadczenia w rubryce 6 formularza pozwu. Jedynie w sprawie nr 62 sąd wezwał powoda do wyjaśnienia kwestii wysokości dochodzonego roszczenia, gdyż skumulowana wartość roszczenia odbiegała od sumy poszczególnych żądań zawartych w rubryce 6 formularza pozwu.

Niejednolicie rozwiązywana była jednak kwestia wskazywania w treści pozwu żądanych **odsetek**. Z reguły powodowie nie oznaczali należycie kodu dotyczącego rodzaju należnych odsetek (umowne, ustawowe) lub nie wskazywali wysokości stopy procentowej tych odsetek⁴⁸. Praktycznie nigdy nie podawano także stopy procentowej powyżej stopy bazowej Europejskiego Banku Centralnego. W niewielu jednak przypadkach wskazane braki były podstawą wzywania powodów do uzupełnienia lub poprawienia pozwu. Sytuacja taka miała miejsce przykładowo w sprawie nr 2, gdzie sąd wezwał powoda do podania stopy procentowej odsetek oraz okresu, za jaki mają być one wyliczone. W sprawie nr 14 wezwano natomiast powoda do oznaczenia stopy procentowej dochodzonego roszczenia (podobnie w sprawie nr 15) oraz uzupełnienia kodu zawartego w rubryce 7 formularza, a dotyczącego rodzaju żądanych odsetek. W sprawie nr 70 wezwano zaś powoda do wpisania w rubryce 7, od jakiej kwoty mają być naliczone odsetki. We wszystkich tych przypadkach działania sądów były prawidłowe, gdyż braki pozwu uniemożliwiały nadanie mu biegu i uwzględnienie roszczenia o odsetki. Sąd nie mógłby bowiem prawidłowo sporządzić nakazu zapłaty w tym zakresie. Należy jednak z dezaprobatą ocenić te

⁴⁶ W doktrynie zauważono, że brak w formularzu B możliwości zaznaczenia rubryki służącej wezwaniu powoda do uzupełnienia pozwu przez wniesienie go na formularzu stanowi przeoczenie, por. A. Harast, *Postępowanie...*, s. 179 i cyt. tam literatura.

⁴⁷ Warto wskazać, że obowiązek podpisania pozwu w przypadku europejskiego postępowania nakazowego wynika wprost z art. 7 ust. 6 rozporządzenia nr 1896/2006, a nie z art. 126 § 1 pkt 4 k.p.c.

⁴⁸ Rozporządzenie nie wymaga wskazania kwoty dochodzonych odsetek, lecz jedynie stopy procentowej, kwoty, od której mają być wyliczone, oraz okresu, za jaki powinny być wyliczone (w ten sposób wypowiedział się też TSUE w pkt 42 uzasadnienia wyroku w sprawie *Iwona Szyrocka v. Siger Technologie GmbH*). Odmienne jednak M. Arciszewski, *Europejski nakaz zapłaty*, „Monitor Prawniczy” 2008/1, s. 8.

przypadki, w których sądy decydowały się na nadanie biegu pozwom, a nawet na wydanie nakazu zapłaty, w sytuacji gdy pozew nie wskazywał stopy procentowej odsetek, ich rodzaju, skali, w jakiej mają być naliczane, lub okresu. Z nieznanymi przyczynami sądy w takich przypadkach zakładały, że powodowie dochodzą odsetek ustawowych w stosunku rocznym, i to przewidzianych w prawie polskim⁴⁹. Praktyka taka nie wydaje się jednak zasadna, zwłaszcza jeżeli, jak będzie o tym jeszcze mowa, powód nie musi dołączać żadnych dowodów do pozwu oraz uzasadniać w sposób szczegółowy dochodzonego roszczenia. W przypadku tak ograniczonej kognicji sądu w europejskim postępowaniu nakazowym nie powinno dochodzić do dalszego jej ograniczania przez zwalnianie powodów z obowiązku precyzyjnego oznaczenia dochodzonego roszczenia.

Zdarzały się jednak przypadki wzywania powoda do poprawienia pozwu przez zmianę wskazanego w pozwie okresu, za jaki żądano naliczenia odsetek lub wskazanej stopy procentowej odsetek. Dotyczyło to przede wszystkim przypadku, gdy powód wskazywał w pozwie, że żąda zasądzenia odsetek „do dnia zapłaty”. W takim przypadku niektóre sądy żądały za pomocą formularza B poprawienia pozwu przez pozostawienie tego miejsca pustego (sprawy nr 9, 10, 12⁵⁰). Praktyka taka nie może być jednak zaakceptowana, gdyż wezwanie do zmiany zakresu zgłoszonego żądania nie powinno mieć miejsca na etapie badania wymagań formalnych pozwu. Rozporządzenie nr 1896/2006 co prawda dopuszcza wezwanie przez sąd powoda do rozważenia ograniczenia żądania pozwu, jeżeli w całości nie może być ono uwzględnione. Wezwanie takie jest jednak prowadzone na podstawie art. 10 rozporządzenia nr 1896/2006 oraz przy użyciu formularza C. Część sądów w razie zbyt daleko idącego żądania odsetkowego, mimo kontrowersyjności zagadnienia, właśnie z tej możliwości korzystało (por. szerzej pkt 4.3.). Z pewnością nie było zaś dopuszczalne wzywianie powoda do poprawienia zakresu żądania pozwu w zakresie odsetek przy użyciu formularza B.

Poważny problem praktyczny stanowiła kwestia dodatkowego **uzasadnienia roszczenia zgłoszonego w pozwie**. Analiza wniesionych pozwów prowadzi do wniosku, że powodowie podchodzili do tej kwestii w dwojaki sposób. Z jednej strony oprócz oznaczenia roszczenia za pomocą symboli zawartych w rubryce 6 formularza pozwu powodowie dodatkowo, w ramach rubryki 11 (zatytułowanej „Dodatkowe oświadczenia”), opisywali szczegółowo okoliczności faktyczne zdarzenia stanowiącego podstawę dochodzonego roszczenia, podobnie jak wymaga tego art. 187 § 1 k.p.c. Duża część pozwów ograniczała się jednak wyłącznie do wypełnienia niezbędnych kodów oznaczających roszczenie i opisanie dowodów, bez podania szczegółowego stanu faktycznego sprawy. W większości przypadków ten ostatni sposób wypełnienia pozwu nie stanowił dla sądów przeszkody do wydania nakazu zapłaty. Zdarzało się jednak (m.in. w sprawie nr 6), że sądy w takim przypadku wzywały powoda do uzupełnienia pozwu przez uzasadnienie roszczenia i wypełnienie rubryki 11 pozwu.

⁴⁹ Nie można zgodzić się z poglądem, że w przypadku żądania odsetek ustawowych nie ma potrzeby wskazywania w pozwie stopy odsetek – w ten sposób A. Harast, *Postępowanie...*, s. 153.

⁵⁰ W sprawie nr 12 sąd dwukrotnie zwrócił się do powoda z tym samym wezwaniem pozostawienia pola dotyczącego odsetek oznaczonego słowami „do dnia” jako pustego, po raz pierwszy wykorzystując formularz C, a po akceptacji tej propozycji przez powoda po raz drugi za pomocą formularza B.

Praktyka wzywania powoda do uzupełnienia braków przez uzasadnienie roszczenia w rubryce 11 nie wydaje się jednak zasadna. Jak wynika z art. 7 ust. 2 lit. d rozporządzenia 1896/2006, pozew powinien zawierać uzasadnienie roszczenia, w tym opis okoliczności wskazanych jako podstawa roszczenia oraz, w odpowiednich przypadkach, żądanych odsetek. W doktrynie wskazuje się jednak, że opisu tych okoliczności należy dokonać poprzez wybór odpowiednich okoliczności enumeratywnie wymienionych w formularzu, a jedynie w razie potrzeby możliwe jest również przywołanie okoliczności w nim niewyszczególnionych⁵¹. Nie wydaje się więc dopuszczalne nakładanie na powoda obowiązku bardziej szczegółowego uzasadnienia roszczenia, niż wynika to z treści formularza zawartego w rubryce 6 formularza pozwu. Potwierdzają to także wskazówki dotyczące wypełnienia formularza pozwu dołączone do niego, gdzie wskazano, że w rubryce 6 należy zamieścić opis roszczenia zasadniczego oraz okoliczności stanowiących podstawę roszczenia według kodów określonych w formularzu. Rubrykę 11 można zaś wykorzystać w razie braku miejsca w jakimkolwiek polu powyżej lub, w razie konieczności, do podania dodatkowych informacji przydatnych dla sądu. Wynika z tego, że powód może, jeżeli tak uzna, dodatkowo rozszerzyć uzasadnienie pozwu poza to co znajduje się w rubryce 6. Nie jest to jednak niezbędne dla nadania pozwu biegu, jeżeli tylko wszystkie pozostałe jego elementy są prawidłowo uzupełnione⁵².

Jedynie na marginesie można dodać, że powodowie często korzystali z możliwości uzupełnienia stanu faktycznego sprawy w ramach rubryki 11 formularza pozwu, zapewne chcąc uniknąć ryzyka uznania zgłoszonego przez nie roszczenia za oczywiście nieuzasadnione, co skutkowałoby odrzuceniem pozwu (art. 11 ust. 1 lit. b rozporządzenia nr 1896/2006). Praktyka ta sprawiała jednak często, że w razie późniejszej odmowy przyjęcia przez pozwanego nakazu zapłaty z odpisem pozwu konieczne stawało się tłumaczenie znacznie obszerniejszego pozwu, co prowadziło do zwiększenia kosztów postępowania (por. uwagi zawarte w pkt 6).

Trzeba jednak wskazać, że dość skromne informacje zawarte w pozwie co do podstawy zgłoszonego roszczenia powodowały niekiedy problemy przy **kwalifikacji sprawy**. W sprawie nr 21 sąd wezwał powoda do tego, by wskazał, jakie okoliczności przemawiają za przyjęciem w sprawie jej gospodarczego charakteru. Powód zaznaczył co prawda, że dochodzi roszczenia z tytułu świadczenia usług hotelarstwa (kod 09 w rubryce 6 formularza pozwu), ale oznaczenie strony pozwanej nie wskazywało, czy jest to przedsiębiorca, a nawet czy jest to osoba fizyczna czy też jednostka organizacyjna. Dopiero uzupełnienie przez powoda informacji, że pozwany prowadzi działalność gospodarczą, umożliwiło rozpoznanie sprawy w wydziale gospodarczym.

Wątpliwości budziła także kwestia **obowiązku dołączenia do pozwu dokumentów** wymienionych w pozwie i niezbędnych dla udowodnienia roszczenia. Arty-

⁵¹ Ł. Goździaszek, *Pozew i sprzeciw w postępowaniu w sprawie europejskiego nakazu zapłaty*, „Radca Prawny” 2008/3, s. 33; odmiennie jednak A. Harast, *Postępowanie...*, s. 157–158, która powołując się na doktrynę niemiecką wskazuje, że uzasadnienie pozwu może i powinno być krótkie i zwięzłe, musi wyjaśniać związek prawny między stronami, usprawiedliwienie (umotywowanie) konkretnego żądania i jego wysokości oraz związek między żądaniem a wskazanymi środkami dowodowymi.

⁵² W doktrynie jednak podnosi się, że brak odpowiedniego odrębnego pola dla uzasadnienia żądania nie jest rozwiązaniem właściwym – por. A. Harast, *Postępowanie...*, s. 158.

kuł 7 ust. 2 lit. e rozporządzenia nr 1896/2006 wymaga jedynie opisu dowodów na poparcie roszczenia, nie wskazuje zaś na obowiązek ich dołączania do pozwu. Sąd nie ma wręcz podstawy do badania załączonych dowodów, gdyż art. 12 ust. 4 lit. a rozporządzenia nr 1896/2006 wskazuje, że nakaz jest wydawany wyłącznie na podstawie informacji przekazanych przez powoda i niezwyfikowanych przez sąd. Również w doktrynie przeważa stanowisko, że powód nie ma obowiązku załączania do pozwu dowodów, które zostały wymienione i opisane w rubryce 10 formularza pozwu⁵³. Sąd orzeka bowiem jedynie na podstawie twierdzeń wskazanych przez powoda w pozwie, poświadczonych ewentualnie opisem dowodów⁵⁴. Wskazuje się jednak, że dołączenie pewnych dokumentów może być przydatne dla uniknięcia ryzyka odrzucenia pozwu ze względu na jego oczywistą bezzasadność⁵⁵. Jak wskazują przeanalizowane sprawy, powodowie z reguły dołączali do pozwu dokumenty, które były wskazywane na uzasadnienie dochodzonego roszczenia. Zdarzały się jednak także liczne przypadki samego wskazania i opisanie tych dowodów bez dołączania jakichkolwiek dokumentów. Praktyka sądów w odniesieniu do takich pozwów była jednak niejednolita. Zdarzały się bowiem przypadki wzywania powodów do uzupełnienia pozwu przez dołączenie do niego dokumentów, które były wymienione w rubryce 10 formularza pozwu. Przykładowo w sprawie nr 16 sąd wezwał powoda do uzupełnienia braku przez dołączenie powołanych w pozwie dokumentów w postaci faktury oraz wezwania do zapłaty. Praktyka ta jest jednak całkowicie sprzeczna z założeniami europejskiego postępowania nakazowego, które w pierwszym etapie jest postępowaniem jednostronnym (*ex parte*) opartym jedynie o twierdzenia powoda⁵⁶. Wynika to z założenia, że dochodzone roszczenie ma mieć charakter bezsporny. Prawidłowe było więc postępowanie sądów, które mimo braku dołączenia stosownych dokumentów nadawały bieg pozwom (przykładowo w sprawie nr 21). Warto przy tym wskazać, że podobnie jak przy dodatkowym uzasadnieniu pozwu także w przypadku dołączania licznych dokumentów do pozwu powodowie musieli liczyć się z koniecznością poniesienia wyższych kosztów tłumaczenia nakazu zapłaty oraz odpisu pozwu i odpisu załączników w sytuacji, gdy pozwany odmówił przyjęcia nakazu zapłaty ze względu na nieznamość języka polskiego (por. uwagi w pkt 6).

Warto jeszcze wskazać przypadki, w których sądy zastosowały wezwanie do uzupełnienia lub poprawienia pozwu (formularz B) w związku z wysokością dochodzonych kosztów sądowych. Z reguły bowiem w rubryce 9 formularza pozwu

⁵³ M. Lopez de Tejada, L. d'Avout, *Les non-dits...*, s. 733; J. Pisuliński, *Europejski nakaz...*, s. 8; A. Laskowska, *Europejskie...*, s. 96; Ł. Goździaszek, *Pozew...*, s. 35.

⁵⁴ Jest to kolejne podobieństwo europejskiego postępowania nakazowego do postępowania upominawczego; Ł. Goździaszek, *Pozew...*, s. 36.

⁵⁵ J. Pisuliński, *Europejski nakaz...*, s. 8. W literaturze można jednak spotkać pogląd, iż opis przynajmniej jednego środka dowodowego w pozwie jest niezbędny, gdyż w przeciwnym razie pozew dotknięty jest brakiem formalnym wymagającym wezwania do uzupełnienia – tak J. Gołaczyński, *Współpraca sądowa w sprawach cywilnych i handlowych w Unii Europejskiej*, Warszawa 2007, s. 277; Ł. Goździaszek, *Pozew...*, s. 33. Pogląd ten budzi jednak wątpliwości. Z drugiej strony za zbyt skrajne należy uznać stanowisko, że sąd nie może badać nawet dołączonych do pozwu przez powoda dowodów, gdyż byłoby to sprzeczne z treścią rozporządzenia nr 1896/2006; por. M. Lopez de Tejada, L. d'Avout, *Les non-dits...*, s. 733; A. Laskowska, *Europejskie...*, s. 103–104.

⁵⁶ Zakres badania pozwu budzi jednak w doktrynie wątpliwości – por. szczegółowo A. Harast, *Postępowanie...*, s. 172–178.

powodowie nie tylko wskazywali, że dochodzą zwrotu opłaty sądowej (kod 01), ale także podawali pełną kwotę uiszczoną opłaty sądowej. W dwóch sprawach (nr 12, 16) sądy wezwały powoda do ograniczenia tej kwoty do 25% wysokości, w związku z koniecznością zwrotu 75% uiszczoną opłaty w razie uprawomocnienia się nakazu zapłaty. Praktyka ta nie jest jednak do końca prawidłowa. Niewątpliwie w stosunku do żądania o zasądzenie kosztów nie ma podstaw do stosowania formularza C w celu ograniczenia wysokości dochodzonego roszczenia, gdyż art. 10 rozporządzenia nr 1896/2006 odnosi się jedynie do żądania głównego, a nie kosztów postępowania. Uwzględnienie zaś zgłoszonego żądania zasądzenia pełnej sumy uiszczoną opłaty nie jest zaś dopuszczalne. Ponieważ jednak powód w ogóle nie ma obowiązku wskazywania, w przypadku opłaty sądowej, wysokości dochodzonych kosztów, gdyż ich ustaleniem zajmuje się sąd z urzędu⁵⁷, to w pozostałych sprawach, gdzie nie doszło do takiego wezwania, nie można dopatrzeć się błędu⁵⁸. Ponadto trudno potraktować wadliwie wyliczone w pozwie żądanie zapłaty kosztów sądowych *stricte* jako brak formalny. Z tego względu nie wydaje się poprawne wzywanie powoda do poprawienia wysokości żądanego zwrotu opłat sądowych⁵⁹. To co jednak może w pewnym stopniu usprawiedliwiać wskazaną praktykę to okoliczność, iż wezwanie takie może uchronić sąd przed automatycznym przepisaniem do nakazu zapłaty i w efekcie zasądzeniem pełnej sumy uiszczoną opłaty, podczas gdy 75% tej wysokości będzie i tak podlegało zwrotowi na rzecz powoda⁶⁰.

W większości przypadków wezwania do uzupełnienia braków pozwu były dokonywane na formularzu B. Niestety jednak zdarzały się przypadki, gdy wezwanie to było dokonywane w odniesieniu do wymagań wynikających z rozporządzenia nr 1896/2006 w zwykłej formie pisemnej (w sprawach nr 10, 14, 62). Praktyka taka jest niedopuszczalna i stoi w sprzeczności z wymaganiami rozporządzenia nr 1896/2006, które oparte jest o urzędowe formularze. Komunikowanie się sądu ze stronami za pomocą tych formularzy ma służyć ułatwieniu podmiotom zrozumienia kierowanych poleceń, zwłaszcza że postępowanie to dotyczy spraw transgranicznych. W niektórych sprawach widoczne było jeszcze niedostateczne obeznanie sądów z formularzami w europejskim postępowaniu nakazowym. Całkowicie nietypowa sytuacja miała miejsce w sprawie nr 14, gdzie sąd wezwał powoda do uzupełnienia braku formalnego pozwu w drodze zarządzenia wydanego w zwykłej formie pisemnej, dołączając jednak do wezwania formularz B celem dokonania na nim przez powoda wskazanego uzupełnienia. Powód zarządzenie to wykonał i uzupełnił brak na formularzu B, który zgodnie z treścią rozporządzenia nr 1896/2006 ma służyć sądowi do wskazywania braków formalnych pozwu. Na marginesie można wskazać, że w tej sprawie powód i tak został ponownie wezwany do poprawienia dalszych elementów pozwu, już przy zastosowaniu przez sąd formularza B.

Nawiązując do ostatniego przykładu należy wskazać, że zastrzeżenia budzi fakt, iż w niektórych sprawach prowadzono kilka postępowań naprawczych kolejno,

⁵⁷ Por. na ten temat P. Rylski, *Orzekanie...*, s. 664–666.

⁵⁸ Również ze wskazówek dotyczących wypełniania formularza pozwu wynika, że w przypadku żądania uiszczenia opłaty sądowej powód może nie wypełniać rubryki „Kwota”, która zostanie później wypełniona przez sąd.

⁵⁹ P. Rylski, *Orzekanie...*, s. 668.

⁶⁰ Problem ten wystąpił w wielu przeanalizowanych sprawach, o których mowa w pkt 5.

zamiast objąć wszystkie uchybienia w jednym wezwaniu do uzupełnienia lub poprawienia pozwu (sytuacja taka miała miejsce w sprawie nr 10). Postępowanie takie niekorzystnie wpływało na sprawność prowadzonego postępowania, jeżeli weźmie się pod uwagę konieczność kilkukrotnego dokonywania doręczeń powodowi zamieszkałemu za granicą.

4.3. Wezwanie powoda do przyjęcia propozycji wydania nakazu zapłaty w mniejszym zakresie (art. 10 rozporządzenia nr 1896/2006)

Jak już wcześniej wskazywano, przepis art. 10 rozporządzenia nr 1896/2006 przewiduje, że w przypadku, gdy europejski nakaz zapłaty może być wydany tylko co do części roszczenia objętego pozwem, sąd informuje o tym powoda, korzystając z formularza C, stanowiącego załącznik III do rozporządzenia nr 1896/2006. Powód może zgodzić się na wydanie nakazu tylko co do części roszczenia albo odrzucić taką możliwość, zakreślając odpowiednią odpowiedź w formularzu C i odsyłając go do sądu w wyznaczonym przez sąd terminie. Odmowa zgody na wydanie europejskiego nakazu zapłaty co do części roszczenia skutkuje tym, że pozew o wydanie europejskiego nakazu zapłaty zostaje odrzucony w całości. Takie same skutki ma nieprzesłanie przez powoda odpowiedzi w zakreślonym przez sąd terminie. Jeżeli jednak powód zgodzi się, aby europejski nakaz zapłaty został wydany tylko co do części roszczenia, sąd wydaje nakaz co do tej części roszczenia, a skutki w stosunku do pozostałej części określa prawo krajowe państwa członkowskiego wydania. Jak podnosi się w literaturze, instytucja z art. 10 rozporządzenia nr 1896/2006 dopuszcza możliwość uwzględnienia nakazem zapłaty tylko części roszczenia w sytuacji, gdy zgodzi się na to powód⁶¹.

Wśród przeanalizowanych spraw sąd skorzystał z przedstawienia powodowi propozycji uwzględnienia części zgłoszonego roszczenia w 3 sprawach.. Nie może budzić wątpliwości, że wezwanie powoda do rozważenia przyjęcia propozycji uwzględnienia nakazem zapłaty części roszczenia jest obowiązkiem sądu, a nie jego uprawnieniem⁶².

W jednej ze spraw (nr 12) przyczyną wezwania powoda była kwestia zbyt wygórowanego roszczenia odsetkowego, które nie mogło być uwzględnione w ramach europejskiego postępowania nakazowego. Sytuacja ta miała jednak charakter dużo bardziej powszechny. Z reguły bowiem powodowie, określając okres, za który dochodzą należnych odsetek, wskazywali datę zapłaty jako chwilę końcową naliczanych odsetek. Zgodnie natomiast z art. 4 rozporządzenia nr 1896/2006 dopuszczalne jest dochodzenie w europejskim postępowaniu nakazowym roszczeń pieniężnych, które są wymagalne w chwili wniesienia pozwu. W związku z tym powstała wątpliwość, czy w europejskim postępowaniu nakazowym mogą być uwzględnione odsetki należne powodowi już po dniu wydania nakazu, gdyż nie są one jeszcze wtedy wymagalne⁶³. Jak była o tym mowa wcześniej (w pkt 4.2.), z pewnością nie jest dopuszczalne wzywianie powoda do zmiany tego żądania na podstawie art. 9 rozporządzenia nr 1896/2006 przez przesłanie formularza B, lecz konieczne byłoby, w razie uznania

⁶¹ J. Pisuliński, *Europejski nakaz...*, s. 10.

⁶² M. Arciszewski, *Europejski nakaz...*, s. 9.

⁶³ Możliwość uwzględnienia w nakazie zapłaty roszczenia o odsetki należne do dnia zapłaty zdaje się dopuszczać J. Pisuliński, *Orzeczenia sądu...*, s. 9.

niedopuszczalności dochodzenia odsetek niewymagalnych, skorzystanie z art. 10 rozporządzenia nr 1896/2006 i przesłanie stronie formularza C.⁶⁴ Praktyka taka, choć mogłaby się wydawać uzasadniona na gruncie literalnej wykładni rozporządzenia, musi być w świetle powoływanego już wyroku TSUE w sprawie *Iwona Szyrocka v. Siger Technologie GmbH* uznana za wadliwą. W orzeczeniu tym przyjęto bowiem, że art. 4 i art. 7 ust. 2 lit. c rozporządzenia należy interpretować w ten sposób, że nie stoją one na przeszkodzie temu, by powód w pozwie o wydanie europejskiego nakazu zapłaty żądał odsetek za okres od dnia ich wymagalności do dnia zapłaty roszczenia głównego. Trybunał uznał bowiem, że wykładnia uniemożliwiająca żądanie odsetek narosłych do dnia zapłaty roszczenia głównego mogłaby wydłużać czas trwania i zwiększyć złożoność postępowania oraz podnieść jego koszty⁶⁵. Jak z tego wynika, w pozostałych sprawach, w których powodowie wskazali, że żądają odsetek za okres późniejszy niż data wydania nakazu, sądy prawidłowo nie skorzystały z obowiązku przedstawienia powodowi propozycji uwzględnienia pozwu w mniejszym zakresie. Praktyka była tu jednak zróżnicowana, gdyż sądy albo wydawały nakazy zgodnie z brzmieniem pozwu, (zasądzając odsetki do dnia zapłaty) albo same autorytatywnie ograniczyły wysokość należnych odsetek, bądź to przez wskazanie dnia wniesienia pozwu, bądź dnia wydania nakazu (por. uwagi w pkt 5).

W sprawie nr 16 sąd wezwał natomiast powoda na formularzu C do zmiany żądania wysokości odsetek ustawowych ze wskazanych 11,5% na 13% w zakresie żądania odsetek po 15.12.2008 r. w związku ze zmianą ich wysokości. Działanie takie należy jednak uznać za nieprawidłowe, gdyż sąd nie może w drodze propozycji zmiany żądania pozwu nakłaniać powoda do jego rozszerzenia. Instytucja z art. 10 rozporządzenia nr 1896/2006 dotyczy bowiem jedynie przypadku możliwości częściowego uwzględnienia pierwotnego żądania. W świetle tej regulacji dopuszczalna byłaby więc sytuacja odwrotna – gdyby powód żądał wyższej niż wynikająca z okoliczności sprawy stopy odsetkowej, sąd mógłby zaproponować wydanie nakazu w niższej wysokości.

W sprawie nr 46 powód żądał zasądzenia kwoty 30 000 USD z tytułu pożyczki wraz z odsetkami należnymi od dnia udzielenia pożyczki do dnia wniesienia pozwu. Sąd skierował jednak do powoda propozycję rozważenia zmiany żądania polegającą na zasądzeniu samej należności głównej z pominięciem żądanych odsetek. Jak wynikało bowiem z dołączonych do pozwu dokumentów, powód wypowiedział umowę pożyczki pozwanemu na kilka dni przed wniesieniem pozwu. Z tego względu, mimo co do zasady trafności zachowania sądu, pojawia się pytanie, czy sąd nie powinien był oznaczyć daty wymagalności świadczenia odsetkowego i zaproponować powodowi uwzględnienie roszczenia w tym mniejszym zakresie. Skoro bowiem, co do zasady, uznał wymagalność roszczenia głównego i dysponował dowodami na chwilę dokonanego wypowiedzenia, byłoby to – jak się wydaje – rozwiązanie najbardziej trafne. Ponieważ jednak powód przyjął propozycję sądu, ostatecznie zasądzono na jego rzecz jedynie samo roszczenie główne bez odsetek.

⁶⁴ W okolicznościach przeanalizowanej sprawy sąd wskazał w wezwaniu, że w takiej sytuacji rubrykę z określeniem daty końcowej obliczanych odsetek należy pozostawić pustą. Jest to zgodne ze wskazówkami dotyczącymi wypełniania formularza pozwu, gdzie wskazano, że jeżeli wymagane są odsetki naliczane do dnia wydania orzeczenia przez sąd, należy pozostawiać niewypełnioną rubrykę „Do”.

⁶⁵ Por. pkt 46 uzasadnienia w sprawie *Iwona Szyrocka v. Siger Technologie GmbH*

W związku ze stosowaniem przez sądy instytucji propozycji wydania nakazu zapłaty co do części zgłoszonego roszczenia warto jednak wskazać, że zgodnie z art. 10 ust. 2 rozporządzenia nr 1896/2006, jeżeli powód przyjmuje propozycję sądu, sąd wydaje nakaz zapłaty zgodnie z art. 12 rozporządzenia nr 1896/2006 w odniesieniu do części roszczenia zaakceptowanej przez powoda. Skutki w stosunku do pozostałej części pierwotnego roszczenia określa prawo krajowe. W ramach polskiej regulacji skutki te określa art. 505¹⁸ k.p.c. Według § 1 tego przepisu jeżeli europejski nakaz zapłaty, zgodnie z przepisami odrębnymi, może zostać wydany tylko co do części roszczenia i powód wyraża na to zgodę, sprawę co do pozostałej części roszczenia sąd rozpoznaje we właściwym trybie. W przypadkach wskazanych w ustawie sąd rozpoznaje sprawę według przepisów o postępowaniach odrębnych, z wyłączeniem przepisów o postępowaniu nakazowym i upominawczym. Oznacza to w praktyce, że część roszczenia, co do której nie został wydany nakaz zapłaty, powinna być rozpoznana przez sąd właściwy na zasadach ogólnych⁶⁶. W żadnej z wyżej przeanalizowanych spraw, w których powodowie wyrazili zgodę na ograniczenie zakresu wydanego nakazu zapłaty, sądy nie przekazały tej części roszczenia, która nie została objęta nakazem, do dalszego rozpoznania poza europejskim postępowaniem nakazowym. Nie wydaje się to rozwiązaniem prawidłowym. Co prawda pewne wątpliwości może budzić, czy konieczne jest przekazanie do dalszego postępowania roszczenia o odsetki (a tylko takie były ograniczane w przeanalizowanych sprawach), a nie roszczenia głównego, ale skoro stanowią one roszczenie dochodzone na drodze sądowej, to niezbędne jest ostateczne rozstrzygnięcie o ich losie⁶⁷. Pozostawienie tego roszczenia bez orzeczenia może sugerować, że sprawa w tym zakresie wciąż jest w toku. Ponadto za poglądem tym przemawia także trafne zapatrywanie doktryny, że zgoda na propozycję sądu nie może być traktowana jako zrzeczenie się przez powoda roszczenia w pozostałej części⁶⁸.

Odnosząc się do kwestii prowadzenia postępowań naprawczych, w szerszym znaczeniu trzeba zwrócić uwagę jeszcze na jedną kwestię. Mianowicie w kilku sprawach miała miejsce taka sytuacja, że sądy oddzielnie wzywały zarówno do uzupełnienia braków formalnych, czy to na podstawie przepisów kodeksu postępowania cywilnego, czy rozporządzenia nr 1896/2006, jak i do rozważenia propozycji wydania nakazu co do części roszczenia. Choć możliwe jest wszczęcie postępowań naprawczych, o których mowa w art. 9 i 10 rozporządzenia nr 1896/2006, oddzielnie, to z logicznego punktu widzenia postępowanie naprawcze związane z brakami formalnymi powinno poprzedzać wystąpienie z propozycją wydania nakazu jedynie co do części dochodzonego roszczenia. Wynika to z założenia, że sąd nie może do końca prawidłowo ocenić przedstawionego roszczenia co do wszystkich przesłanek, o których mowa w art. 8 rozporządzenia nr 1896/2006, jeżeli pozew jest dotknięty brakami formalnymi. Z tego względu nie można zaakceptować praktyki, jaka miała miejsce

⁶⁶ A. Laskowska, *Europejskie...*, s. 110.

⁶⁷ Dopuszczalność zastosowania instytucji z art. 10 rozporządzenia nr 1896/2006 względem roszczenia odsetkowego jest prezentowana w doktrynie; por. A. Harast, *Europejski nakaz...*, cz. 1, s. 855; J. Pisuliński, *Orzeczenia sądu...*, s. 7.

⁶⁸ J. Pisuliński, *Orzeczenia sądu...*, s. 8. Nie można się też zgodzić z poglądem wyrażonym przez A. Laskowską, *Europejskie...*, s. 109, że zgoda powoda stanowi ograniczenie żądania, skoro sąd ma obowiązek w dalszym toku zajmować się dalszą częścią roszczenia na zasadach ogólnych.

w sprawie nr 16, gdzie sąd najpierw wystąpił z propozycją ograniczenia roszczenia na formularzu C, a dopiero po akceptacji tej propozycji przez powoda wezwał go do uzupełnienia braku formalnego na formularzu B. Wydaje się, że w razie zbiegu konieczności przeprowadzenia obu rodzajów postępowań naprawczych w pierwszej kolejności należy wezwać powoda do uzupełnienia braku formalnego (formularz B lub przepisy kodeksu postępowania cywilnego), a dopiero później przedstawić mu propozycję uwzględnienia roszczenia co do części. Jedynie na marginesie można się zastanowić, czy jeżeli brak możliwości uwzględnienia pozwu w całości wynika z treści pozwu w sposób jednoznaczny, mimo zachodzących podstaw do wezwania powoda do uzupełniania braków formalnych, to ze względu na sprawność postępowania nie było korzystniejsze łączne wysłanie do powoda obu formularzy (B i C). Sytuacja taka, choć nie miała miejsca w rozpoznawanych sprawach, wydaje się godna rozważenia.

5. WYDANIE EUROPEJSKIEGO NAKAZU ZAPŁATY

Zgodnie z art. 12 ust. 1 rozporządzenia nr 1896/2006, jeżeli spełnione są warunki określone w art. 8 rozporządzenia nr 1896/2006, sąd, tak szybko jak to możliwe, zwykle w terminie 30 dni od wniesienia pozwu, wydaje europejski nakaz zapłaty przy użyciu formularza E, określonego w załączniku V. Termin 30 dni nie obejmuje czasu, który zajęły powodowi uzupełnienie, poprawienie lub zmiana pozwu. Oznacza to, że sąd po wstępnej analizie pozwu, jeżeli tylko nie znajduje podstaw do odrzucenia pozwu lub wszczęcia postępowania naprawczego, powinien wydać, na posiedzeniu niejawnym⁶⁹, nakaz zapłaty. Ze względu na ograniczoną kognicję sądu, który opiera się jedynie na twierdzeniach powoda oraz ewentualnie dołączonych do niego dokumentach⁷⁰, głębsza analiza treści pozwu nie jest potrzebna. Od strony merytorycznej sąd dokonuje jedynie oceny, czy roszczenie objęte pozwem nie jest oczywiście nieuzasadnione. W literaturze wskazuje się, że termin ten wcale nie jest krótki w porównaniu z praktyką orzeczniczą niektórych państw członkowskich, stąd raczej prezentuje się pogląd, iż na gruncie rozporządzenia nr 1896/2006 sądy wcale nie muszą działać pod presją i z pośpiechem⁷¹.

We wszystkich 70 przeanalizowanych sprawach zostały wydane nakazy zapłaty. W 24 z nich wszczynano postępowanie naprawcze, a w 46 tego nie zrobiono. Wśród spraw, w których postępowanie naprawcze nie było wszczynane, **średnia czasu, jaki upłynął od dnia wniesienia pozwu do dnia wydania nakazu zapłaty, wynosiła nieco ponad 33 dni**. W świetle wymagań art. 12 ust. 1 rozporządzenia nr 1896/2006 średnia ta nie jest zadowalająca, choć jest zbliżona do wskazanego w tym przepisie instrukcyjnego terminu 30-dniowego. W poszczególnych sprawach czas ten był jednak zróżnicowany. Najdłużej rozpoznawaną sprawą była sprawa nr 4, gdzie od chwili wpłynięcia pozwu do wydania nakazu zapłaty upłynęło aż

⁶⁹ Zasada, że rozpoznanie sprawy w europejskim postępowaniu nakazowym następuje na posiedzeniu niejawnym, wynika z art. 505¹⁷ k.p.c.

⁷⁰ J. Pisuliński, *Europejski nakaz...*, s. 10. Odmienne A. Laskowska, *Europejskie...*, s. 108. Autorka twierdzi, że sąd nie ma ani możliwości, ani prawa weryfikowania informacji powoda zawartych w pozwie i jeżeli w ocenie sądu zasadność roszczenia budzi wątpliwości, to sąd w zasadzie powinien wydać nakaz. Z poglądem tym nie można jednak się zgodzić.

⁷¹ A. Harast, *Europejski nakaz zapłaty* (cz. 2), „Monitor Prawniczy” 2008/17, s. 911. Autorka wskazuje, że sądom austriackim lub niemieckim wydanie elektronicznego nakazu zapłaty zajmuje około 2 dni.

11 miesięcy i 4 dni, mimo braku podejmowania w tym czasie jakichkolwiek czynności procesowych. Tak długi czas rozpoznania sprawy jest całkowicie niezrozumiałą. Z drugiej strony najszybciej rozpoznana sprawa nr 7 zajęła sądowni tylko 1 dzień. Przeważnie jednak okres ten nie przekraczał, lub nieznacznie przekraczał, 30 dni. Czas rozpoznania sprawy wydłużał się oczywiście w przypadku wszczęcia postępowania naprawczego. Zgodnie jednak z postanowieniami cytowanego już art. 12 rozporządzenia nr 1896/2006 okresu tego nie wlicza się do 30-dniowego terminu przeznaczanego na wydanie nakazu zapłaty.

Zaprezentowane wyniki wskazują na potrzebę poprawy terminowości wydania nakazu zapłaty, zwłaszcza w tych sprawach, gdzie nie ma potrzeby przeprowadzenia postępowania naprawczego. W takiej sytuacji wydanie nakazu zapłaty nie powinno zajmować sądowni więcej niż kilka lub kilkanaście dni. Wydaje się, że dłuższy czas trwania postępowań był związany z wciąż jednak pewną nowością tego postępowania w niektórych sądach i potrzebą właściwego przygotowania się sądu lub referendarza sądowego do wydania rozstrzygnięcia. Daje się bowiem zauważyć, że większość spraw, w których postępowanie od chwili wniesienia pozwu do wydania nakazu zapłaty trwało najdłużej, były to sprawy pochodzące z 2009 r., czyli praktycznie z pierwszego roku obowiązywania rozporządzenia nr 1896/2006. Nakazy wydawane w późniejszym czasie z reguły były już wydawane sprawniej.

Europejski nakaz zapłaty jest wydawany przez sąd na formularzu E wraz z odpisem pozwu. Nie zawiera on jedynie informacji podanych przez powoda w załącznikach I i II⁷², jeżeli były dołączone do pozwu.

Jak wskazuje się w doktrynie, rozporządzenie nr 1896/2006 nie określa treści europejskiego nakazu zapłaty, wskazuje jedynie, jakie pouczenia i informacje powinny się w nim znaleźć (art. 12 ust. 3 i 4 rozporządzenia nr 1896/2006)⁷³. Treść europejskiego nakazu zapłaty można jednak ustalić na podstawie analizy formularza E. Europejski nakaz zapłaty zawiera zatem:

- oznaczenie sądu;
- oznaczenie sprawy (sygnaturę);
- datę jego wystawienia;
- podpis osoby wystawiającej nakaz;
- oznaczenie stron i ich przedstawicieli;
- sentencję rozstrzygnięcia, w której sąd nakazuje zapłacić roszczenie główne, odsetki, karę umowną i koszty;
- oznaczenie, czy odpowiedzialność dłużników wymienionych w nakazie zapłaty jest solidarna.

Ponadto na końcu formularza znajduje się pouczenie dla pozwanego o możliwości wniesienia sprzeciwu, terminie jego wniesienia i skutkach oraz informacją o wykonalności nakazu, jeżeli nie zostanie wniesiony w terminie sprzeciw od nakazu, a także, że dane zamieszczone we wniosku nie były weryfikowane przez sąd⁷⁴.

⁷² Załącznik I do formularza pozwu dotyczy danych rachunku bankowego powoda w celu uiszczenia opłat sądowych, zaś załącznik II zawiera ewentualny sprzeciw powoda wobec przekazania przez sąd sprawy do postępowania zwykłego w razie wniesienia przez pozwanego sprzeciwu od nakazu zapłaty.

⁷³ J. Pisuliński, *Orzeczenia sądu...*, s. 8.

⁷⁴ J. Pisuliński, *Orzeczenia sądu...*, s. 8.

Z przeanalizowanych spraw wynika, że głównym problemem, jaki miały sądy ze stosowaniem formularza E jako podstawy rozstrzygnięcia, była kwestia **zasądzenia odsetek** od roszczenia głównego. Kwestia ta wynikała z wadliwości związanych z treścią pozwów składanych przez powodów, którzy – jak już wskazywano – bardzo często nie formułowali precyzyjnie swojego roszczenia o odsetki (np. nie wskazując stopy procentowej odsetek lub kwoty, od jakiej mają być obliczone), a sądy z reguły nie wzywały powodów do poprawienia pozwów w tym zakresie. Przekładało się to automatycznie na nieprawidłowe sporządzenie nakazu zapłaty. Podstawowy problem polegał na tym, czy sąd powinien w nakazie zapłaty wyliczyć odsetki należne powodowi, czy też dopuszczalne jest oznaczenie jedynie wysokości stopy procentowej i czasu, za jaki mają być one naliczone, oraz wskazanie, od jakiej kwoty. W przeważającej większości spraw sądy nie dokonywały takiego wyliczenia. Wydaje się jednak, że treść formularza sugeruje nieco inną praktykę, gdyż zawiera również przy odsetkach rubrykę zatytułowaną „Kwota”, a na samym dole „Kwota całkowita”. Dokonanie zliczenia kwoty wynikającej z należności głównej, odsetkowej i kosztów nie jest możliwe w razie niewyliczenia odsetek należnych powodowi przez sąd. Zdarzały się jednak niekiedy sprawy, choć były one w zdecydowanej mniejszości (nr 47, 48, 49, 52, 53, 57, 58), gdzie sądy oznaczały konkretną kwotę sumę odsetek należną powodowi. Wydaje się, że takie rozwiązanie jest dużo bardziej prawidłowe, mimo że nie jest stosowane w praktyce sądów polskich w innych postępowaniach cywilnych. Ze względu jednak na problem z przejrzystością dokonanego przez sąd wyliczenia dobrze byłoby, aby w nakazie znalazła się także informacja, według jakiej stopy procentowej obliczono należne odsetki oraz za jaki okres. Wskazanie tych okoliczności mogłoby zostać zawarte w rubryce „Data (dzień/miesiąc/rok)” formularza E. Trzeba mieć na uwadze, że europejski nakaz zapłaty najczęściej będzie podstawą wykonania za granicą, co prowadzi do wniosku, że zakres należnego powodowi świadczenia nie powinien budzić żadnych wątpliwości. Nie można bowiem liczyć, że obcy organ egzekucyjny będzie świadom, ile wynoszą na przykład należne w Polsce odsetki ustawowe dla zobowiązań przeterminowanych.

Oczywiście co do zasady praktyka, która polega na precyzyjnym wskazaniu okresu, za który ma nastąpić obliczenie należnych odsetek oraz stopy procentowej, też może być uznana za poprawną, gdyż również jednoznacznie określa wysokość roszczenia, tylko że samo wyliczenie należności przerzuca na podmiot wykonujący orzeczenie. Niestety w większości przeanalizowanych przypadków tak precyzyjne określenie należnych odsetek nie było stosowane przez sądy. Najczęściej bowiem sądy bądź nie wskazywały początkowej lub końcowej daty naliczenia odsetek, bądź też zapomniały podać stopę procentową należnych odsetek. W praktyce uniemożliwiało to wykonanie takiego tytułu na etapie postępowania egzekucyjnego. Mimo bowiem że nakaz jest doręczany pozwanemu wraz z pozwem, to jedynie sam nakaz stanowi tytuł egzekucyjny i to on powinien określać precyzyjnie zakres uwzględnionego świadczenia⁷⁵. Przykładowo w sprawie nr 3 sąd wskazał jedynie w rubryce „Odsetki”, że należą się od 23.10.2010 r., bez podania wyliczonej sumy, stopy procentowej oraz daty końcowej ich naliczania. Podobnie w sprawie nr 20 odsetki zasądzone od 13.05.2009 r. bez podania stopy procentowej ani daty końcowej, do której mają być

⁷⁵ M. Lopez de Tejada, L. d'Avout, *Les non-dits...*, s. 735.

naliczane (podobna sytuacja miała miejsce w sprawach nr 26, 27, 28, 29, 31, 36, 38, 41, 43, 44). Główną przyczyną tego stanu rzeczy było automatyczne przepisanie rozstrzygnięcia w zakresie odsetek z pozwu, który został sporządzony w sposób niekompletny, a sąd wbrew art. 9 rozporządzenia nr 1896/2006 nie wdrożył należytego postępowania naprawczego. Najlepszym przykładem takiej pomyłki jest sprawa nr 35, w której powód zamieszkały za granicą wskazał w pozwie w rubryce „% powyżej stopy bazowej EBC” wartość 5%, nie wskazał natomiast ogólnej wysokości stopy procentowej dochodzonych odsetek. Sąd, uwzględniając powództwo, zasądził odsetki w wysokości 5% bez wskazania daty końcowej tego naliczenia. Wydaje się jednak, że zasądzenie odsetek nie było zgodne z wolą powoda, który wskazał jedynie stopę procentową, która powinna być powiększona o aktualną stopę bazową Europejskiego Banku Centralnego. Wydaje się, że w takiej sytuacji konieczne było wezwanie powoda do jednoznacznego oznaczenia w rubryce 7 „Stawka odsetek (%)” całkowitej stopy procentowej dochodzonych odsetek.

Bardzo często (w sprawach nr 5, 6, 7, 13, 18, 22, 23, 24, 25, 30, 34, 37, 39, 42, 46) sądy jako termin końcowy należnych odsetek oznaczały datę zapłaty, zgodnie z tym co żądali powodowie. Jak była już o tym mowa, praktyka taka, choć na tle brzmienia rozporządzenia nr 1896/2006 budząca wątpliwości, została usankcjonowana przez Trybunał Sprawiedliwości UE w wyroku w sprawie *Iwona Szyrocka v. Siger Technologie GmbH*⁶,

Różnorodna była też praktyka co do wskazywania **końcowej daty naliczenia odsetek**, gdyż poza wskazanymi wyżej przypadkami podania daty zapłaty, część sądów wskazywała jako datę końcową tego naliczenia datę wniesienia pozwu, a część datę wydania orzeczenia. Jak była mowa wcześniej, literalne brzmienie art. 4 rozporządzenia nr 1896/2006 sugeruje, że wymagalność roszczenia podlegającego zasądzeniu powinna nastąpić najpóźniej w dniu wniesienia pozwu o wydanie europejskiego nakazu zapłaty. Wskazówki dotyczące wypełniania formularza pozwu dopuszczają jednak pozostawienie przez powoda pustej rubryki odnoszącej się do końcowej daty należnych odsetek, jeżeli wymagane są odsetki naliczane do dnia wydania orzeczenia przez sąd. Z tego względu w większości przypadków sądy, które określały datę końcową należnych odsetek, wskazywały tu datę wydania nakazu zapłaty (sprawy nr 2, 8, 9, 10, 12, 14, 15, 16, 17, 21, 49). W innych sprawach datą tą była data wniesienia pozwu (sprawy nr 47, 48, 50, 57). Nie przesądzając tej kwestii ostatecznie, wydaje się, że – w razie nie zaznaczenia przez powoda końcowej daty żądania zasądzenia odsetek – bardziej prawidłowa jest praktyka, wskazywania jako końcowej daty naliczenia odsetek w nakazie zapłaty dnia wniesienia pozwu. Jest ona zgodna z art. 4 rozporządzenia nr 1896/2006, choć w pewnym stopniu dla wierzyciela niedogodna, skoro będzie on musiał dochodzić odsetek od dnia wniesienia pozwu w odrębnym postępowaniu. Należy jednak pamiętać, że art. 4 rozporządzenia nr 1896/2006 wymaga także, aby dochodzone roszczenie było roszczeniem pieniężnym o oznaczonej

⁶ Trybunał wskazał, że gdy sąd krajowy nakazuje pozwanemu zapłacić powodowi odsetki narosłe do dnia zapłaty roszczenia głównego, sąd ten zachowuje swobodę wyboru konkretnych sposobów wypełniania formularza europejskiego nakazu zapłaty ujętego w załączniku V do rozporządzenia nr 1896/2006, o ile formularz w ten sposób wypełniony pozwala pozwanemu, po pierwsze, stwierdzić bez żadnych wątpliwości, że zgodnie z rozstrzygnięciem sądu powinien on zapłacić powodowi odsetki narosłe do dnia zapłaty roszczenia głównego, a po drugie, ustalić jednoznacznie stawkę odsetek.

wysokości. W przypadku należności odsetkowej jej oznaczalność w dacie wniesienia pozwu jest możliwa. Jeżeli dopuści się możliwość ich naliczenia do dnia wydania nakazu zapłaty, wysokość dochodzonego roszczenia (w zakresie odsetek) byłaby uzależniona od czasu trwania postępowania, a więc nie jest oznaczona w chwili wniesienia pozwu. Jak jednak była o tym mowa w pkt 4, niedopuszczalna jest praktyka autorytatywnego ograniczania wysokości żądanych przez powoda odsetek. Jeżeli sąd uznaje, że nie może uwzględnić w pełni wysokości tego żądania, powinien wdrożyć postępowanie naprawcze na podstawie art. 10 rozporządzenia nr 1896/2006. Jak już wskazywano, sądy sięgnęły po taką możliwość tylko w jednym przypadku (pkt 4.3.).

Poza powyższą praktyką ograniczania wbrew treści pozwu żądania odsetkowego w nakazie zapłaty zdarzały się także przypadki uwzględnienia roszczenia o odsetki niezgodnie z treścią żądania. Przykładowo w sprawie nr 32 powód w treści pozwu żądał zasądzenia odsetek ustawowych, precyzyjnie wskazując okres od 22.09.2007 r. do 22.09.2009 r. (dzień poprzedzający wniesienie pozwu). Mimo tak sformułowanego żądania sąd zasądził odsetki, wskazując jedynie stopę procentową i nie oznaczając końcowej daty ich naliczenia. W praktyce więc w tym zakresie tytuł nie będzie możliwy do wykonania. Jeżeli zaś zostanie wykonany z wyliczeniem odsetek na dzień spełnienia świadczenia, będzie ono w części świadczeniem nieobjętym pozwem.

Kolejnym problemem praktycznym związanym z wypełnieniem formularza nakazu zapłaty była kwestia **zasądzanych kosztów postępowania**. Jak wskazywano w poprzednim punkcie, powodowie w różnorodny sposób formułowali żądanie zasądzenia tych kosztów, czasami wskazując precyzyjną kwotę, a czasami jedynie zakreślając rubrykę z żądaniem kosztów pewnego rodzaju i nie podając ich wysokości. Jak wskazywałem wcześniej, w zasadzie nie było potrzeby wzywania powodów do poprawienia żądanej kwoty kosztów, gdyż sąd nie jest takim żądaniem związany co do jego wysokości⁷⁷. Niestety jednak w praktyce bardzo często sądy zasądzały koszty zgodnie z tym, czego żądał powód, nawet jeżeli wysokość żądanych kosztów nie znajdowała uzasadnienia w przepisach procesowych. Najczęstszy problem dotyczył wysokości zasądanego przez sądy zwrotu opłaty od pozwu, gdyż powodowie prawie we wszystkich przypadkach żądali w pozwie zwrotu uiszczonej opłaty w pełnej wysokości. W większości przypadków sądy taką też kwotę zasądzały (przykładowo w sprawach nr 39, 44, 46). Zdarzały się jednak sprawy, w których sądy zasądzały jedynie 25% uiszczonej opłaty, mimo żądania przez powoda zwrotu pełnej wysokości opłaty (sprawy nr 33, 37, 47, 48, 49, 53, 58, 70). Praktyka ta powinna być uznana za całkowicie poprawną⁷⁸. Skoro bowiem z mocy art. 79 u.k.s.c. sąd jest zobowiązany po uprawomocnieniu się nakazu zapłaty do zwrotu z urzędu 75% uiszczonej opłaty, dodatkowe zasądzenie zwrotu pełnej opłaty w nakazie prowadziłoby do bezpodstawnego wzbogacenia dla powoda⁷⁹. Wadliwość odmiennej praktyki była szczególnie widoczna w tych sprawach, w których sądy najpierw zasądzały na rzecz

⁷⁷ Sąd powinien także orzec o obowiązku zwrotu kosztów procesu z urzędu, jeżeli strona nie jest reprezentowana przez kwalifikowanego pełnomocnika – por. P. Rylski, *Orzekanie...*, s. 667. Tak też się stało w sprawie nr 56, gdzie mimo braku stosownego żądania sąd zasądził na rzecz powoda działającego osobiście zwrot opłaty sądowej.

⁷⁸ P. Rylski, *Orzekanie...*, s. 668.

⁷⁹ W doktrynie nie budzi wątpliwości obowiązek wydania zarządzenia o zwrocie części opłaty po uprawomocnieniu się nakazu – por. A. Harast, *Postępowanie...*, s. 214.

powoda zwrot pełnej opłaty, a następnie po uprawomocnieniu się nakazu zarządzały zwrot 75% opłaty (sprawy nr 44, 46). Z tego względu należy postulować, aby w europejskim nakazie zapłaty zasądzać jedynie zwrot 25% opłaty uiszczonej przed powoda, niezależnie od tego, czy powód żądał w pozwie zwrotu całej, czy jedynie części uiszczonej opłaty. W przypadku żądania przez powoda pełnej wysokości zwrotu opłaty nie ma co prawda obowiązku wzywania go do uzupełnienia braku przez poprawienie pozwu i oznaczenie jedynie 25% wysokości opłaty, ale – jak była mowa o tym w pkt 4 – praktyka taka może okazać się ze względów praktycznych przydatna.

W tym miejscu warto jednak wskazać, że w znacznej części spraw, mimo uprawomocnienia się europejskiego nakazu zapłaty nie doszło ostatecznie do zwrotu powodowi 75% uiszczonej opłaty sądowej lub doszło do tego dopiero na wyraźny wniosek powoda. Postępowanie takie uznać należy za nieprawidłowe i wymagające niezwłocznej zmiany. Dobrą praktyką jest bowiem wydawanie zarządzenia zbiorczego już po wydaniu nakazu zapłaty, w którym nakazuje się jego doręczenie, a w razie braku wniesienia sprzeciwu w wyznaczonym terminie – przedstawienie akt sprawy celem zwrotu 75% opłaty sądowej. Ułatwia to pracę sędziego lub referendarza sądowego i chroni przed pominięciem tej ważnej czynności zwrotu części opłaty, nawet w razie zmiany orzecznika w danej sprawie.

Warto także wskazać, że w jednej ze spraw (nr 23) sąd nie zasądził na rzecz powoda zwrotu uiszczonej opłaty sądowej, gdyż ten w treści pozwu nie podał rodzaju kosztów i ich wysokości, lecz jedynie w rubryce 9 zakreślił kod numeryczny „01”, oznaczający opłaty sądowe. Powód na rozstrzygnięcie to wniósł zażalenie, które zostało przez sąd uwzględnione na podstawie art. 395 § 2 k.p.c. Warto wskazać, że stanowisko powoda w pełni zasługiwało na akceptację, gdyż nawet treść formularza pozwu wskazuje, że potrzeba wyszczególnienia przez powoda kosztów w pozwie dotyczy jedynie poniesienia innych kosztów niż opłaty sądowe⁸⁰. Ciekawą kwestią była tu jednak sama dopuszczalność wniesienia zażalenia od tej części nakazu zapłaty, w której sąd nie zawarł rozstrzygnięcia o kosztach sądowych. Wydaje się bowiem, że bardziej prawidłowym rozwiązaniem było złożenie wniosku o uzupełnienie nakazu przez orzeczenie o kosztach⁸¹. W tej konkretnie sprawie sąd zaś, uwzględniając zażalenie powoda, zasądził należne mu koszty oddzielnym postanowieniem, niewydanym już na formularzu nakazu. Nie było bowiem podstaw do zmiany w tym przypadku treści wydanego już nakazu zapłaty.

Interesujące rozstrzygnięcie zawiera także sprawa nr 54, gdzie w wyniku cofnięcia pozwu przez pozwanego co do roszczenia głównego sąd uwzględnił europejskim nakazem zapłaty powództwo jedynie w zakresie żądania o zapłatę odsetek⁸². Ponieważ jednak sąd w rubryce określonej dla odsetek dokonał wyliczenia tych odsetek na dzień wydania orzeczenia, nie pojawił się problem związany z koniecznością wska-

⁸⁰ P. Ryłski, *Orzekanie...*, s. 665.

⁸¹ Kwestia dopuszczalności stosowania przepisów o uzupełnieniu orzeczenia do europejskiego postępowania nakazowego budzi jednak pewne wątpliwości. Według J. Pisulińskiego, nie powinny mieć one zastosowania do roszczenia głównego, a powód powinien wystąpić z nowym pozwem, gdyż nie ma możliwości uzupełnienia nakazu na nowym formularzu (odmiennie jednak A. Harast, *Postępowanie...*, s. 221–222). Pogląd ten nie może jednak dotyczyć orzeczenia o kosztach sądowych, które nie mogą być przedmiotem oddzielnego postępowania – por. J. Pisuliński, *Orzeczenia sądu...*, s. 9.

⁸² Dopuszczalność zastosowania przepisów o cofnięciu pozwu do europejskiego postępowania nakazowego nie budzi wątpliwości w doktrynie; por. M. Arciszewski, *Europejski nakaz...*, s. 10.

zania w nakazie kwoty, od której miałyby być liczone odsetki. W tych sprawach, w których zasądzano bowiem także roszczenie główne, z reguły można było przyjąć, że to roszczenie główne wskazane w nakazie stanowiło podstawę obliczenia odsetek. Zastosowanie praktyki niewyliczenia należnych odsetek w okolicznościach tej sprawy, gdzie nie zasądzono roszczenia głównego, nie byłoby jednak możliwe bez wyraźnego dopisania w nakazie kwoty, od której mają być one wyliczone. Jest to więc kolejny argument za poparciem tezy o potrzebie każdorazowego wyliczenia należnych odsetek w samej treści nakazu zapłaty. W tej konkretnej sprawie warto także zwrócić uwagę na okoliczność, że sąd nie umorzył postępowania w zakresie, w którym doszło do cofnięcia pozwu. Ponieważ kwestia ta nie jest regulowana przepisami rozporządzenia nr 1896/2006 ani przepisami o europejskim postępowaniu nakazowym zawartymi w kodeksie postępowania cywilnego, w grę wchodziło tu zastosowanie ogólnych przepisów o procesie. Konieczne było więc wydanie postanowienia o umorzeniu postępowania na podstawie art. 355 § 1 w zw. z art. 203 k.p.c.⁸³

Cofnięcia pozwu dotyczyła także interesująca sprawa nr 22, w której powód wniósł o zasądzenie kwoty 91 000 euro, przy czym w toku postępowania, w związku z sukcesywnym spłacaniem należności przez pozwanego, częściowo ograniczał powództwo. Dwukrotnie zrobił to jeszcze przed wydaniem nakazu zapłaty, w wyniku czego sąd prawidłowo wydał co do tej części postanowienie o umorzeniu postępowania w tym zakresie. Kolejnych dwóch ograniczeń powództwa dokonał jednak już po wydaniu nakazu zapłaty, w trakcie doręczania odpisu nakazu pozwanemu. Sąd wydał w związku z tym postanowienie, w którym oddalił wniosek o zmianę żądania, uznając, że jest ona niedopuszczalna już po wydaniu nakazu zapłaty. Zdaniem sądu art. 332 § 2 k.p.c. nie ma zastosowania do nakazu zapłaty. Rozstrzygnięcie sądu należy uznać za prawidłowe, choć podkreślenia wymaga, że art. 332 § 2 k.p.c. nie ma zastosowania co do częściowego cofnięcia pozwu (ograniczenia powództwa), przede wszystkim dlatego, że wymaga uchylecia wydanego orzeczenia i umorzenia postępowania w sprawie. Nie stanowi on zaś podstawy do wydania nowego orzeczenia w mniejszym zakresie.

6. DORĘCZENIE EUROPEJSKIEGO NAKAZU ZAPŁATY

Po wydaniu europejski nakaz zapłaty wraz z odpisem pozwu oraz stosownymi pouczeniami podlega doręczeniu zgodnie z prawem krajowym, w sposób zgodny z minimalnymi standardami określonymi w art. 13, art. 14 i art. 15 rozporządzenia nr 1896/2006 (art. 12 ust. 5 rozporządzenia nr 1896/2006)⁸⁴. Minimalne standardy,

⁸³ W doktrynie podkreśla się, że rozporządzenie w ogóle nie reguluje przepisów o zmianie pozwu – por. J. Pisuliński, *Orzeczenia sądu...*, s. 7–8. Odnosi się to także do kwestii cofnięcia pozwu.

⁸⁴ M. Arciszewski, *Europejski nakaz...*, s. 11. Istotną kwestię stanowi, czy wskazane w art. 13–15 rozporządzenia nr 1896/2006 sposoby doręczeń to tylko minimalne standardy podlegające implementacji w państwach członkowskich Unii Europejskiej, czy też niezależne od prawa krajowego regulacje mogące stać się podstawą czynności sądu. Na gruncie rozporządzenia 805/2004 przeważa pierwszy z zaprezentowanych poglądów – por. K. Weitz, *Europejski tytuł egzekucyjny...*, s. 159–160. Za tą ostatnią możliwością na gruncie rozporządzenia nr 1896/2006 opowiadają się T. Darkowski, *Zniesienie sądowego stwierdzenia wykonalności...*, s. 26 i A. Harast, *Europejski nakaz...*, cz. 2, s. 912. Wydaje się jednak, że ze względu na fakt, iż doręczenie europejskiego nakazu zapłaty może być dokonywane przez sąd polski także w Polsce (jeżeli pozwany ma miejsce zamieszkania w Polsce), a kompetencje Unii Europejskiej w zakresie regulacji procesowej nie mogą dotyczyć postępowań o charakterze czysto krajowym, to należałoby się opowiedzieć za poglądem, iż wskazane standardy minimalne nie mogą stanowić podstawy czynności sądowych.

jakie ma spełniać doręczenie nakazu zapłaty, jak podkreśla się w doktrynie, mają zminimalizować możliwość zaistnienia sytuacji, że europejski nakaz zapłaty nie zostanie doręczony, co może zdarzyć się przy często stosowanej w państwach członkowskich fikcji prawnej doręczenia⁸⁵. Stąd dopuszczalne są zasadniczo trzy rodzaje doręczenia⁸⁶. **Po pierwsze**, za potwierdzeniem odbioru przez pozwanego (art. 13 rozporządzenia nr 1896/2006)⁸⁷. **Po drugie**, bez potwierdzenia odbioru⁸⁸, ale tylko w przypadkach, które zdaniem ustawodawcy unijnego dają wysoką pewność, że przesyłka została odebrana przez adresata (art. 14 rozporządzenia nr 1896/2006)⁸⁹. **Po trzecie** wreszcie, przedstawicielowi pozwanego (art. 15 rozporządzenia nr 1896/2006). Ponieważ jednak doręczenie bez potwierdzenia może budzić obawę, czy rzeczywiście nastąpiło, dlatego też ten sposób doręczenia nie jest możliwy, jeżeli nie ma pewności co do adresu pozwanego (art. 14 ust. 2 rozporządzenia nr 1896/2006).

Ponieważ doręczenie ma nastąpić według przepisów państwa członkowskiego, gdzie ma być dokonane, w grę wchodzi tu zarówno przepisy wewnętrzne państwa członkowskiego miejsca doręczenia, jak i przepisy unijne. Podstawowe znaczenie ma tu rozporządzenie nr 1393/2007, które ma zastosowanie w sytuacji, gdy zachodzi potrzeba przekazania dokumentu sądowego lub pozasądowego z jednego państwa członkowskiego do drugiego po to, by go doręczyć (art. 1 ust. 1 rozporządzenia nr 1393/2007)⁹⁰.

⁸⁵ R. Frey, *Postępowanie w sprawie...*, s. 51. Zakaz stosowania przy doręczeniu europejskiego nakazu zapłaty fikcji prawnej wynika wprost z pkt 19 preambuły do rozporządzenia nr 1896/2006.

⁸⁶ Wskazane standardy doręczeń są wzorowane na postanowieniach rozporządzenia nr 805/2004.

⁸⁷ W art. 13 rozporządzenia nr 1896/2006 dopuszczono następujące formy doręczenia: a) doręczenie osobiste potwierdzone podpisaniem przez pozwanego poświadczeniem odbioru, zawierającym datę odbioru; b) doręczenie osobiste potwierdzone dokumentem podpisanym przez właściwą osobę, która dokonała doręczenia, stwierdzającym, że pozwany otrzymał dokument lub bezpodstawnie odmówił jego przyjęcia, zawierającym datę doręczenia; c) doręczenie drogą pocztową za podpisanym i zwróconym przez pozwanego poświadczeniem odbioru zawierającym datę odbioru; d) doręczenie drogą elektroniczną, taką jak faks lub poczta elektroniczna, za podpisanym i zwróconym przez pozwanego poświadczeniem odbioru zawierającym datę odbioru.

⁸⁸ W art. 14 rozporządzenia nr 1896/2006 dopuszczono następujące formy doręczenia: a) doręczenie osobiste na prywatny adres pozwanego osobie zamieszkałej z pozwanym w tym samym gospodarstwie domowym lub tam zatrudnionej; b) w przypadku pozwanego prowadzącego działalność gospodarczą lub osoby prawnej, doręczenie osobiste w lokalu przedsiębiorstwa pozwanego osobie zatrudnionej przez pozwanego; c) złożenie nakazu w skrzynce pocztowej pozwanego; d) złożenie nakazu w urzędzie pocztowym lub w siedzibie właściwego organu władzy publicznej, za pisemnym powiadomieniem o takim złożeniu pozostawionym w skrzynce pocztowej pozwanego, pod warunkiem że pisemne powiadomienie wyraźnie określa charakter dokumentu jako dokumentu sądowego lub skutek prawny powiadomienia polegający na uznaniu nakazu za doręczony i rozpoczęciu biegu terminów; e) doręczenie drogą pocztową bez potwierdzenia, gdy pozwany ma adres w państwie członkowskim wydania; f) drogą elektroniczną, za automatycznym potwierdzeniem dostarczenia, pod warunkiem że pozwany uprzednio wyraźnie zgodził się na taki sposób doręczania.

⁸⁹ W doktrynie pojawiają się jednak głosy, że niektóre ze wskazanych w rozporządzeniu nr 1896/2006 rodzajów doręczenia nie dają wcale pewności lub nawet wysokiego stopnia prawdopodobieństwa, że pozwany otrzymał europejski nakaz zapłaty i odpis pozwu – por. J. Pisuliński, *Europejski nakaz...*, s. 10; A. Harast, *Europejski nakaz...*, cz. 2, s. 912. Dotyczy to w szczególności doręczenia nakazu przez złożenie pisma w skrzynce pocztowej pozwanego.

⁹⁰ Zgodnie z art. 27 rozporządzenia nr 1896/2006 pozostaje ono bez wpływu na stosowanie rozporządzenia Rady (WE) nr 1348/2000 z 29.05.2000 r. w sprawie doręczania w Państwach Członkowskich sądowych i pozasądowych dokumentów w sprawach cywilnych i handlowych (Dz. Urz. WE L 160 z 2000 r., s. 37; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 19, t. 1, s. 227). Trzeba jednak pamiętać, że rozporządzenie nr 1348/2000 straciło moc obowiązującą 12.11.2008 r. i od tego dnia państwa członkowskie mają obowiązek stosowania rozporządzenia nr 1393/2007, a wszelkie odniesienia do uchylonego aktu są traktowane jako odniesienia do rozporządzenia nr 1393/2007 – zob. T. Demendecki, *Kierunki zmian regulacji doręczeń międzynarodowych w stosunkach między państwami członkowskimi UE – wybrane problemy*, „Europejski Przegląd Sądowy” 2007/10, s. 4–14.

Wśród przeanalizowanych spraw tylko w dziewięciu dokonano doręczenia nakazu zapłaty według przepisów polskiego kodeksu postępowania cywilnego, gdyż tylko w tych przypadkach pozwany miał miejsce zamieszkania w Polsce. W przeważającej większości przypadków tych doręczeń były one dokonywane pozwanemu osobiście. W dwóch przypadkach (sprawy nr 36 i 56) doręczenie nakazu zapłaty nastąpiło przez pozostawienie w skrzynce pocztowej awizo. Sąd w tych sprawach uznał takie doręczenia za skuteczne na podstawie art. 139 § 1 k.p.c. Tymczasem w literaturze wskazuje się (na gruncie przepisów rozporządzenia nr 805/2004), że polska regulacja doręczenia określona art. 139 § 1 k.p.c. i § 9 rozporządzenia w sprawie szczegółowego trybu doręczania pism sądowych przez pocztę w postępowaniu cywilnym⁹¹ nie spełniała minimalnego standardu określonego w art. 14 ust. 1 lit. d rozporządzenia nr 1896/2006. Zawiadomienie o możliwości odbioru przesyłki przez dłużnika w świetle art. 139 § 1 k.p.c. i § 9 r.d.p.s. nie musiało bowiem zawierać ani informacji o tym, że dokument składany na poczcie albo w urzędzie właściwej gminy jest dokumentem sądowym, ani wskazania, że wraz z zawiadomieniem doręczenie uważa się za dokonane oraz że rozpoczyna się bieg terminów. Potwierdzał to zresztą wzór formularza zawiadomienia, który stanowi załącznik do rozporządzenia w sprawie szczegółowego trybu doręczania pism sądowych przez pocztę w postępowaniu cywilnym⁹². Doręczenia w obu wskazanych sprawach nastąpiły zaś jeszcze pod rządami rozporządzenia z 1999 r. Odmienne sytuację można będzie już oceniać na gruncie obowiązującego od 10.10.2010 r. rozporządzenia w sprawie szczegółowego trybu i sposobu doręczania pism sądowych w postępowaniu cywilnym⁹³, które w załączniku nr 3 wprowadza całkiem nowy formularz zgodny z wymaganiami przepisów o minimalnych standardach. Wskazuje on, że pozostawiona w urzędzie pocztowym przesyłka jest przesyłką sądową, i wskazuje na to, kiedy przesyłkę uznaje się za doręczoną. Ze względu na obowiązywanie już nowego rozporządzenia wydaje się, że nie powinno być w przyszłości problemów z uznaniem skuteczności doręczeń na podstawie art. 139 § 1 k.p.c. w świetle postanowień art. 14 ust. 1 lit. d rozporządzenia nr 1896/2006. Warto jednak dodatkowo wskazać, że w sprawie nr 36 z treści pozwu wynikało, że pozwana przebywa w Niemczech, mimo że powód oznaczył jej miejsce zamieszkania w Polsce. Uznanie przez sąd za skuteczne doręczenia pozwanej nakazu zapłaty w tej sytuacji przez awizo należy uznać za całkowicie nieprawidłowe, skoro zastosowanie tego rodzaju doręczenia nie jest możliwe, gdy nie ma pewności co do adresu pozwanego.

W 61 z 70 przeanalizowanych spraw, w związku z miejscem zamieszkania lub siedziby pozwanego za granicą, zachodziła jednak potrzeba doręczenia nakazu zapłaty za granicą. Daje się zauważyć, że sądy w niejednolity sposób dokonywały tego doręczenia. Chodzi tu zarówno o kwestię podjęcia decyzji o sposobie dokonanego doręczenia, jak i kwestię wymagania tłumaczenia nakazu zapłaty i dołączonych do niego dokumentów.

⁹¹ Rozporządzenie z 17.06.1999 r. w sprawie szczegółowego trybu doręczania pism sądowych przez pocztę w postępowaniu cywilnym (Dz. U. Nr 62, poz. 697 ze zm.), dalej jako r.d.p.s.

⁹² Por. K. Weitz, Europejski tytuł egzekucyjny..., s. 203.

⁹³ Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z 12.10.2010 r. w sprawie szczegółowego trybu i sposobu doręczania pism sądowych w postępowaniu cywilnym (Dz. U. Nr 190, poz. 1277).

W odniesieniu do sposobu dokonywania doręczenia za granicą dominujące były dwa sposoby doręczenia. **Po pierwsze**, skorzystanie z uregulowanej w rozporządzeniu nr 1393/2007 drogi rekwizycji sądowej, a więc przez zwrócenie się z wnioskiem do jednostki przyjmującej w państwie, gdzie ma dojść do doręczenia (art. 4–11 rozporządzenia nr 1393/2007). W ten sposób doręczenia nakazu zapłaty dokonano w 16 sprawach (27% spraw, w których nakaz zapłaty był doręczany za granicą). **Po drugie** zaś, dokonanie bezpośredniego doręczenia nakazu zapłaty pozwanemu drogą pocztową listem poleconym za potwierdzeniem odbioru (art. 14 rozporządzenia nr 1393/2007). W ten sposób doręczenia nakazu zapłaty dokonano w 44 sprawach (72% spraw, w których nakaz zapłaty był doręczany za granicą). W jednej tylko sprawie (**nr 18**) sąd skorzystał z doręczenia przez polski konsulat. Mimo że doręczenie drogą konsularną jest dopuszczalne według rozporządzenia nr 1393/2007 (art. 13 ust. 1 rozporządzenia nr 1393/2007), to w tej akurat sprawie – jak się wydaje – nie było podstaw do sięgnięcia do tego sposobu doręczenia. Polski konsulat w praktyce nie dysponuje bowiem innym sposobem doręczenia pisma obywatelowi polskiemu zamieszkałemu za granicą, jak za pośrednictwem poczty lub przez dobrowolne przekazanie pisma adresatowi w siedzibie przedstawicielstwa. Ponieważ miejsce zamieszkania pozwanego w Hiszpanii było w innym miejscu niż siedziba konsulatu polskiego, ten ostatni skorzystał z drogi pocztowej i odesłał sądowi polskiemu otrzymane z poczty hiszpańskiej zwrotne poświadczenie odbioru. W tej sprawie wskazany sposób doręczenia nie przyspieszył więc toku postępowania, a wręcz przeciwnie – należałoby go uznać za mniej efektywny niż bezpośrednie przesłanie przesyłki do adresata przez sąd polski.

Praktyka sądów polskich sięgania po doręczenie bezpośrednio w drodze pocztowej jest rozwiązaniem trafnym, gdyż zdecydowanie przyspiesza tok postępowania⁹⁴. Także, jak się okazuje, skuteczność tego doręczenia była stosunkowo wysoka. Wydaje się jednak, że w przypadku tego doręczenia sądy nie zawsze należycie kontrolowały⁹⁵, czy dokonane doręczenie jest zgodne z prawem państwa członkowskiego, gdzie dokonano doręczenia. Dotyczy to zwłaszcza kwestii, komu dokonano doręczenia, pod jakim adresem, czy dopuszczalne było doręczenie w drodze awizowania. W doktrynie podkreśla się także, że problemy na tle praktycznego stosowania doręczenia drogą pocztową może spowodować niepewność co do faktu, czy doręczenie zostanie potwierdzone właściwym dowodem wskazującym, jakie dokumenty zostały doręczone, kto je odebrał i w jakim dniu nastąpiło doręczenie⁹⁶. Używane bowiem obecnie zwrotne potwierdzenie odbioru, którego wzór określony został przez Światową Konwencję Poczтовую⁹⁷, zawiera małą ilość danych. W związku z tym istnieje ryzyko, że w niektórych sytuacjach zwrotne poświadczenie odbioru może nie być dla sądu rozpatrującego sprawę wystarczają-

⁹⁴ J. Ciszewski, *Doręczanie dokumentów sądowych i pozasądowych w sprawach cywilnych i handlowych w państwach członkowskich UE. Komentarz*, Warszawa 2005, s. 145.

⁹⁵ W praktyce nie miały zresztą zbyt dużych możliwości dokonywania takiej kontroli.

⁹⁶ W wielu z przeanalizowanych spraw w związku z brakiem nadejścia zwrotnego poświadczenia odbioru konieczne było wszczęcie procedury reklamacyjnej, która dodatkowo wydłużała postępowanie (np. w sprawach nr 16, 33).

⁹⁷ Regulamin Generalny Światowego Związku Pocztowego, Światowa Konwencja Poczтовая oraz Porozumienie dotyczące pocztowych usług płatniczych, sporządzone w Pekinie 15.09.1999 r. (Dz. U. z 2003 r. Nr 123, poz. 1149).

cym dowodem dokonania skutecznie doręczenia⁹⁸. Ponadto w przypadku sięgania przez sądy polskie po doręczenie dokonywane za pośrednictwem poczty ustalenie prawidłowości doręczenia w świetle prawa państwa, gdzie dochodzi do doręczenia, w zasadzie spoczywa na sądzie polskim. Przy nieznamości w praktyce tych regulacji kontrola ta jest niestety w zasadzie iluzoryczna.

Potwierdzają to wyniki badań, gdzie w wielu sprawach, gdy zwrotne poświadczenie odbioru wracało z zastrzeżeniem, że przesyłka nie została pobrana w terminie (*non-reclamé, unclaimed*), sądy traktowały to jako doręczenie prawidłowe i skuteczne (np. w sprawach nr 15, 58, 60, 64). Nie sprawdzały przy tym, czy taki sposób doręczenia jest w ogóle dopuszczalny w państwie, gdzie go dokonano, ani czy pozostawiono pozwanemu w skrzynce odbiorczej awizo o treści zgodnej z minimalnymi standardami z art. 14 ust. 1 lit. d rozporządzenia nr 1896/2006. Podobnie w sprawie nr 22 sąd polski uznał za skuteczne doręczenie na terytorium Czech przesyłki przez wrzucenie jej do skrzynki odbiorczej adresata bez żadnej kontroli tego sposobu doręczenia. Tylko w jednej sprawie (nr 44) sąd polski po otrzymaniu informacji, że nakaz zapłaty został doręczony przez złożenie w skrzynce pocztowej odbiorcy na podstawie art. 180 niemieckiego ZPO⁹⁹, zwrócił się do Ministerstwa Sprawiedliwości o dostarczenie treści tego przepisu w języku polskim. Dopiero po sprawdzeniu, że prawo niemieckie faktycznie dopuszcza możliwość takiego doręczenia, uznał je za skuteczne i stwierdził wykonalność nakazu zapłaty. Wydaje się, że postępowanie sądu polskiego w tej sprawie było całkowicie prawidłowe i należy postulować, by w sytuacjach wątpliwych sądy polskie częściej sięgały do możliwości, jaką daje im art. 1143 k.p.c.

Warto jednak wskazać, że zdarzały się także przypadki, że sądy w razie niepodjęcia przesyłki przez adresata wzywały powoda do podania innego adresu pozwanego, pod którym może dojść do prawidłowego doręczenia nakazu (np. w sprawie nr 10, 31, 67)¹⁰⁰.

Ciekawa sytuacja miała miejsce w sprawie nr 59, gdzie przesyłka doręczana za pośrednictwem poczty wróciła z informacją, że adresat nie jest znany. W takiej sytuacji sąd wezwał powoda do wskazania nowego adresu pozwanego, ewentualnie przedstawienia stosownego wyciągu z rejestru (pозwany był czeskim przedsiębiorcą), że podany pierwotnie adres jest aktualny pod rygorem zawieszenia postępowania. Powód, wykonując zarządzenie sądu, przedstawił wydruk ze strony czeskiego Ministerstwa Sprawiedliwości zawierający rejestr przedsiębiorstw, z którego wynikało, że podany pierwotnie przez niego adres jest wciąż adresem siedziby pozwanego. Sąd podjął więc ponowną próbę doręczenia nakazu zapłaty na ten adres, która także zakończyła się zwróceniem przesyłki z adnotacją, że adresat nie jest znany. Sąd polski uznał to doręczenie za skuteczne i stwierdził wykonalność orzeczenia. Prawie identyczna sytuacja miała miejsce w sprawie nr 62, z tym że powód na żądanie sądu polskiego przedstawił wyciąg z łotewskiego rejestru przedsiębiorców, gdyż

⁹⁸ J. Ciszewski, *Doręczanie dokumentów sądowych...*, s. 146; J. Zatorska, *Komentarz do rozporządzenia...*, nb 3 do art. 14.

⁹⁹ Zivilprozessordnung – niemiecka ustawa regulująca postępowanie sądowe w procesie cywilnym.

¹⁰⁰ W sprawie nr 31 niewykonanie przez powoda zarządzenia wzywającego do podania prawidłowego adresu pozwanego skutkowało zawieszeniem, a następnie umorzeniem postępowania w sprawie na podstawie art. 182 § 1 k.p.c.

pozwany był łotewskim przedsiębiorcą. Działanie sądów polskich w tych sprawach musi być jednak uznane za nieprawidłowe. Abstrahując od kwestii, czy prawo czeskie lub łotewskie w ogóle dopuszcza skuteczne doręczenie przesyłki sądowej bez potwierdzenia odbioru na adres z rejestru handlowego, to taki sposób doręczenia europejskiego nakazu zapłaty nie wchodzi w grę, gdyż nie spełnia minimalnych standardów określonych w art. 14 rozporządzenia nr 1896/2006¹⁰¹. Sądy powinny więc zażądać od powoda wskazania prawidłowego adresu, pod którym mogłoby dojść do doręczenia zgodnego z rozporządzeniem nr 1896/2006 lub podjąć próbę doręczenia za pośrednictwem sądu wezwanego.

Niejednolita była także praktyka sądów co do dołączenia do przesyłki wysyłanej pocztą pouczenia pozwanego o prawie odmowy przyjęcia dokumentu, jeżeli nie jest on sporządzony w jednym z języków, o których mowa w art. 8 rozporządzenia nr 1393/2007. W niektórych sprawach sądy zamieszczały takie pouczenia w kierowanej do pozwanego korespondencji (nr 57, 58, 59, 60), mimo że w zasadzie obowiązek taki nie wynika z rozporządzenia nr 1393/2007¹⁰².

W odróżnieniu od doręczenia drogą pocztową w przypadku doręczenia za pośrednictwem systemu rekwizycji sądowej prawidłowość doręczenia zgodnie z przepisami prawa państwa wezwanego gwarantuje fakt, że doręczenia dokonuje sąd (lub inna jednostka przekazująca) tego państwa najlepiej znający własne regulacje procesowe. Ponadto część sądów polskich we wniosku o doręczenie dodatkowo zaznaczało, że wnosi o dokonanie doręczenia zgodnie z art. 13–15 rozporządzenia nr 1896/2006. Praktyka taka musi być uznana za trafną, gdyż jest to czytelny sygnał dla sądu wezwanego, którego ze sposobów doręczenia pisma przewidzianych w jego prawie wewnętrznym nie należy stosować. Dla sądu polskiego jest to zaś pewna gwarancja zachowania wymagań proceduralnych takiego doręczenia. Oczywiście nie zawsze sam fakt doręczenia za pośrednictwem jednostki wezwanej może być wystarczającym dowodem prawidłowości doręczenia. Najlepszym przykładem niech będzie sprawa nr 9, gdzie sąd rumuński w wykonaniu wniosku sądu polskiego przesłał informacje o doręczeniu nakazu zapłaty przez wywieszenie przez urzędnika sądowego dokumentu na drzwiach mieszkania pozwanego. Sąd polski uznał to doręczenie za skuteczne i stwierdził wykonalność nakazu zapłaty. Zachowanie sądu polskiego w tej sprawie było jednak całkiem nieprawidłowe, gdyż doręczenie przez wywieszenie pisma na drzwiach mieszkania nie spełnia minimalnych standardów określonych w art. 14 rozporządzenia nr 1896/2006, nawet jeżeli było zgodne z przepisami prawa rumuńskiego.

W przypadku doręczania za pośrednictwem jednostki wezwanej w państwie, gdzie miało dojść do doręczenia, dochodziło także stosunkowo często do **odmowy przyjęcia dokumentu** przez adresata. W odróżnieniu bowiem od doręczenia za pośrednictwem poczty tu organ przyjmujący jest obowiązany pouczyć adresata o prawie od-

¹⁰¹ Na gruncie zbliżonej polskiej regulacji art. 139 § 3 k.p.c., umożliwiającej doręczenia pisma przez pozostawienie w aktach sprawy w razie nieujawnienia zmiany w stosownym rejestrze, pogląd o niezgodności z minimalnymi standardami rozporządzenia nr 805/2004 wypowiedział K. Weitz, *Europejski tytuł egzekucyjny...*, s. 212.

¹⁰² Kwestia ta nie jest jednoznaczna, gdyż rozporządzenie nr 1393/2007 nie nakłada na sąd dokonujący doręczenia drogą pocztową obowiązku takiego pouczenia, lecz jedynie w przypadku dokonywania doręczenia w drodze rekwizycji obowiązek taki spoczywa na jednostce przyjmującej – por. art. 8 ust. 1 rozporządzenia nr 1393/2007 oraz J. Ciszewski, *Doręczanie dokumentów sądowych...*, s. 156.

mowy przyjęcia w razie, gdy dokument nie jest przetłumaczony na jeden z języków, o których mowa w art. 8 rozporządzenia nr 1393/2007. Praktyka sądów w przypadku odmowy przyjęcia dokumentu była zróżnicowana (por. uwagi poniżej).

Warto wskazać, że optymalne rozwiązanie w zakresie wyboru sposobu doręczenia nastąpiło w dwóch sprawach, gdzie sądy podjęły dwukrotną próbę doręczenia. W pierwszej kolejności drogą pocztową, w drugiej zaś za pośrednictwem sądu wezwanego. W sprawie nr 46 sąd polski w pierwszej kolejności podjął próbę doręczenia drogą pocztową, lecz przesyłka powróciła z adnotacją, że pismo nie zostało podjęte. W związku z tym sąd polski podjął próbę doręczenia za pośrednictwem sądu austriackiego, w wyniku czego pismo zostało doręczone adresatowi osobiście. Analogicznie sytuacja wyglądała w sprawie nr 69, z tym że drugiego doręczenia drogą rekwizycji dokonywał sąd niemiecki.

Konkludując, trzeba wskazać, że decyzja, z której drogi doręczenia europejskiego nakazu zapłaty za granicą się skorzysta, należy do sądu orzekającego w konkretnej sprawie¹⁰³. Warto jednak mieć na uwadze zalety i wady każdego ze sposobów dokonywanego doręczenia. Nie jest wykluczone stosowanie doręczenia pocztowego w pierwszej kolejności, a dopiero w razie jego nieskuteczności sięgnięcie po doręczenie w systemie rekwizycji. Korzystanie z przesyłki drogą pocztową nie zawsze może jednak okazać się skuteczne, zwłaszcza gdy zachodzi wątpliwość co do przyczyn niedoręczenia. Możliwe jest więc także sięgnięcie od początku do systemu rekwizycji, który daje większą szansę prawidłowego doręczenia nakazu, ze wszystkimi wymaganiami stawianymi przez przepisy rozporządzenia nr 1896/2006, choć w tym przypadku istnieje dużo większe ryzyko, że adresat odmówi przyjęcia dokumentu nieprzetłumaczonego na jeden z języków, o których mowa w art. 8 rozporządzenia nr 1393/2007.

Inny problem związany z dokonywanymi doręczeniami dotyczył języka, w jakim sądy przysyłały pozwanemu nakaz zapłaty wraz z odpisem pozwu, jego załączników i niezbędnymi pouczeniami. Rozmaitość rozwiązań stosowanych w tej kwestii w przeanalizowanych sprawach była ogromna.

W większości przypadków doręczenia nakazu zapłaty dokonywano w języku polskim. Część sądów przyjęła jednak praktykę doręczania nakazu zapłaty oraz odpisu pozwu i dołączonych do niego załączników i pouczeń w języku urzędowym państwa, w którym dokonuje się doręczenia. Prowadziło to najczęściej do nałożenia na powoda, już po wydaniu nakazu zapłaty, a jeszcze przed próbą jego doręczenia, obowiązku złożenia zaliczki na wynagrodzenie tłumacza, który miał obowiązek przetłumaczenia nakazu zapłaty, odpisu pozwu i pozostałych załączników na język obcy, bądź pod rygorem doręczenia ze skutkami z art. 8 rozporządzenia nr 1393/2007 (sprawa nr 33), bądź pod rygorem zawieszenia postępowania (sprawa nr 43, 44, 67). Niektóre zaś sądy zobowiązywały powoda do przedstawienia odpisu pozwu i odpisu załączników z tłumaczeniem na stosowny język pod rygorem zawieszenia postępowania, natomiast treść nakazu zapłaty same wpisywały do formularza w języku urzędowym państwa, do którego miał on być doręczony (sprawy nr 32, 70). Praktyka wymagania od powoda bądź dostarczenia tłumaczenia dokumentów, bądź złożenia zaliczki na koszty tłumacza pod rygorem zawie-

¹⁰³ J. Ciszewski, Doręczanie dokumentów sądowych..., s. 145.

szenia postępowania nie znajduje obecnie żadnego uzasadnienia. O ile na gruncie rozporządzenia nr 1348/2000 państwa członkowskie mogły określić warunki, pod jakimi było możliwe dokonywanie doręczenia na ich terytorium, i faktycznie większość z nich wprowadzała wymóg tłumaczenia dokumentów na stosowny język¹⁰⁴, o tyle art. 14 rozporządzenia nr 1393/2007 wprowadził istotną zmianę w zakresie doręczeń dokumentów sądowych przez pocztę. Artykuł 14 rozporządzenia nr 1393/2007 nie zawiera ust. 2, co oznacza, że państwa członkowskie z chwilą wejścia w życie tego aktu (od 13.11.2008 r.) straciły możliwość określania specjalnych warunków uzależniających uznanie doręczenia dokumentów za pomocą poczty na ich terytorium za skuteczne, w tym co do kwestii tłumaczenia dokumentów. W wyniku tego **nie ma postawy prawnej do wymagania w przypadku doręczenia pisma za granicą, aby było ono sporządzone w języku urzędowym tego państwa członkowskiego lub innym znanym przez adresata**. Doręczenie może nastąpić tu w dowolnym języku. Inną sprawą jest zaś kwestia, czy adresat przyjmie w ten sposób doręczany mu dokument oraz czy ma prawo do odmowy przyjęcia dokumentu nienależycie przetłumaczonego. Kwestia ewentualnego tłumaczenia nakazu zapłaty i odpisu pozwu na stosowny język pojawia się więc dopiero w razie skorzystania z prawa odmowy odbioru dokumentu przez pozwanego. Dopiero w takim przypadku sąd powinien wezwać powoda do przedstawienia stosownego tłumaczenia lub złożenia zaliczki na koszty tłumacza pod rygorem zawieszenia¹⁰⁵. Wydaje się jednak, że dopuszczalna jest praktyka wcześniejszego wezwania powoda do złożenia dokumentów w stosownym języku lub uiszczenia zaliczki na koszty tłumacza pod warunkiem jednak, że jedyny wskazany w takim wezwaniu rygor będzie dotyczył wysłania dokumentu w języku polskim. Praktyka taka umożliwi poinformowanie powoda, że brak tłumaczenia stosownych dokumentów może przyczynić się do przedłużenia postępowania ze względu na odmowę przyjęcia dokumentów przez adresata. Z drugiej strony, jeżeli powód ma przekonanie, że pozwany nie odmówi przyjęcia dokumentu (np. zna język polski), nie nakłada ona na niego zbędnego wymagania ponoszenia kosztów tłumaczenia nakazu i innych dokumentów, jeżeli może okazać to się zbędne. Nie można jednak przed podjęciem próby doręczenia dokumentów w języku polskim zastrzegać względem powoda innego rygoru, w tym przede wszystkim rygoru zawieszenia postępowania. W jednej ze spraw (nr 30) niewywiązanie się przez powoda z tego zarządzenia doprowadziło do zawieszenia, a później umorzenia postępowania¹⁰⁶.

Trzeba jednak wskazać, że nie jest także prawidłowa praktyka wpisywania przez sąd treści nakazu zapłaty w formularz w innej niż polska wersja językowej (sprawy

¹⁰⁴ Por. J. Ciszewski, *Doręczanie dokumentów sądowych...*, s. 146.

¹⁰⁵ W doktrynie prezentowany jest jednak także pogląd, że sąd nie powinien w razie braku zaliczki zawieszać postępowania, lecz na zasadzie art. 83 u.k.s.c. zarządzić dokonanie tłumaczenia z urzędu, gdyż doręczenie nakazu zapłaty pozwanemu jest obowiązkiem sądu – por. K. Kazimierzczak, *Koszty tłumaczenia europejskiego nakazu zapłaty*, „Przegląd Prawa Egzekucyjnego” 2011/4, s. 33. Pogląd ten nie może być jednak uznany za trafny, skoro sąd wykonał obowiązek związany z podjęciem próby doręczenia nakazu zapłaty pozwanemu, który jednak odmówił jego przyjęcia. W tej sytuacji dalszy tok postępowania powinien być uzależniony od zachowania się powoda.

¹⁰⁶ Warto jednak wskazać, że w tej sprawie sąd błędnie dodatkowo umorzył postępowanie na podstawie art. 479¹¹ k.p.c., mimo że przepis ten nie mógł znaleźć zastosowania w europejskim postępowaniu nakazowym, w którym nie stosuje się przepisów o innych postępowaniach odrębnych (por. art. 505¹⁵ § 2 k.p.c.).

nr 33, 34, 36, 44, 47, 58). Nie jest to bowiem zgodne z założeniem o prowadzeniu europejskiego postępowania nakazowego w języku polskim. Sąd nie jest zaś uprawniony do tłumaczenia własnego rozstrzygnięcia. Jeżeli sąd uznaje, że powód powinien złożyć zaliczkę na koszty tłumaczenia odpisu pozwu i załączników, powinno to dotyczyć także treści nakazu. Pozwanemu jest bowiem przesyłany odpis nakazu wraz z tłumaczeniem. Obcojęzyczna wersja nakazu sporządzona przez sąd nie stanowi zaś odpisu wydanego w języku polskim nakazu zapłaty. Warto jednak zauważyć, że część sądów wraz z polską wersją nakazu zapłaty doręczała także standardowy formularz pouczenia stanowiący część formularza E, na którym sporządza się nakaz zapłaty, oraz formularz sprzeciwu (formularz F) w języku urzędowym państwa, do którego następowało doręczenie (sprawy nr 45, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 59, 60, 61, 66). Rozwiązanie to można uznać za prawidłowe, o ile dołączone formularze obcojęzyczne towarzyszyły formularzom polskojęzycznym. Taka dodatkowa ochrona pozwanego nie jest co prawda wymagana w świetle przepisów rozporządzenia nr 1896/2006, ale nie może być uznana za sprzeczną z tym rozporządzeniem.

Warto także wskazać, że sądy, doręczając często pozwanemu nakaz zapłaty, nie dołączały do przesyłki pouczenia o treści art. 1135⁵ k.p.c., czyli o obowiązku ustanowienia w Polsce pełnomocnika do doręczeń. Praktyka ta musi być uznana za wadliwą, gdyż może prowadzić do potrzeby dalszego dokonywania doręczeń pozwanemu za granicą, w razie gdy postępowanie nie zakończy się w związku z wniesieniem sprzeciwu¹⁰⁷.

7. SPRZECIW

Zgodnie z art. 16 rozporządzenia nr 1896/2006 pozwany może w terminie 30 dni od dnia doręczenia mu nakazu zapłaty wnieść do sądu wydania sprzeciw od europejskiego nakazu zapłaty przy użyciu formularza F, określonego w załączniku VI do rozporządzenia nr 1896/2006, który jest doręczany pozwanemu wraz z nakazem. Zgodnie jednak z pkt 23 motywów do rozporządzenia nr 1896/2006 sąd powinien uwzględnić także sprzeciw wniesiony w każdej innej formie pisemnej, o ile wynika z niego wyraźnie, że pozwany sprzeciwia się roszczeniu objętemu nakazem zapłaty¹⁰⁸. Warto wskazać, że wymagania formalne dla sprzeciwu są bardzo ograniczone, gdyż ma się w nim znaleźć jedynie oświadczenie pozwanego, że kwestionuje roszczenie, bez konieczności precyzowania powodów (art. 16 ust. 3 rozporządze-

¹⁰⁷ W doktrynie podniesiono jednak wątpliwość, czy art. 1135⁵ k.p.c. pozostaje w zgodzie z regulacjami prawa Unii Europejskiej – por. P. Rylski w: *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Artykuły 1096–1217*, H. Dolecki, T. Wiśniewski (red.), Warszawa 2012, t. 5, s. 293–294. Obecnie jednak wskazana kwestia musi być uznana za nieaktualną, gdyż stosowanie art. 1135⁵ k.p.c. względem podmiotów mających miejsce zamieszkania w Unii Europejskiej jest sprzeczne z rozporządzeniem nr 1393/2007. W niedawnym wyroku z 19.12.2012 r. w sprawie *Krystyna Alder i Ewald Alder v. Sabina Orłowska i Czesław Orłowski* (C-325/11), www.eur-lex.europa.eu, stwierdzono, że art. 1 rozporządzenia nr 1393/2007 należy interpretować w ten sposób, że sprzeciwia się on uregulowaniu państwa członkowskiego, takiemu jak będące przedmiotem postępowania przed sądem krajowym, które przewiduje, że dokumenty sądowe przeznaczone dla strony, której miejsce zamieszkania, zwykłego pobytu albo siedziba znajduje się w innym państwie członkowskim, są złożone do akt postępowania ze skutkiem doręczenia, gdy strona ta nie ustanowiła pełnomocnika do doręczeń zamieszkałego w państwie członkowskim, gdzie toczy się postępowanie.

¹⁰⁸ J. Pisuliński, *Europejski nakaz...*, s. 10; A. Harast, *Europejski nakaz...*, cz. 2, s. 912.

nia nr 1896/2006)¹⁰⁹. Wskazuje na to też treść formularza F, który ogranicza się jedynie do miejsca na podpis pozwanego pod zdaniem „Niniejszym wnoszę sprzeciw od europejskiego nakazu zapłaty wydanego w dniu __/__/__”. Żadne dodatkowe twierdzenia lub uzasadnienie nie są potrzebne. Jak podnosi się w doktrynie, tak skromne wymagania formalne co do treści sprzeciwu mają na celu zabezpieczenie praw pozwanego, który może wnieść to pismo procesowe w stosunkowo „prosty” sposób¹¹⁰. Nie jest jednak możliwe skuteczne sprzeciwienie się tylko co do części roszczenia lub co do nie wszystkich roszczeń dochodzonych jednym pozwem¹¹¹.

W wyniku wniesienia sprzeciwu dalsze postępowanie odbywa się przed właściwymi sądami w państwie członkowskim wydania, zgodnie z przepisami regulującymi zwykle postępowanie cywilne, chyba że powód zażądał w takim przypadku zakończenia postępowania (art. 17 ust. 1 rozporządzenia nr 1896/2006). Wniesienie sprzeciwu od europejskiego nakazu zapłaty powoduje, że sąd nie może już stwierdzić jego wykonalności (art. 18 ust. 1 rozporządzenia nr 1896/2006). Brak natomiast w rozporządzeniu nr 1896/2006 regulacji, która przesądzałaby wyraźnie kwestię bytu prawnego europejskiego nakazu zapłaty, od którego wniesiono sprzeciw. Nie ma w szczególności przepisu, który przewidywałby, że wniesienie sprzeciwu skutkuje utratą mocy przez europejski nakaz zapłaty. Kwestie te doprecyzowuje art. 505¹⁹ § 1 k.p.c., według którego w razie wniesienia sprzeciwu europejski nakaz zapłaty traci moc, a sąd rozpoznaje sprawę we właściwym trybie. W przypadkach wskazanych w ustawie sąd rozpoznaje sprawę według przepisów o postępowaniach odrębnych, z wyłączeniem przepisów o postępowaniu nakazowym i upominawczym. Jeżeli jednak powód zgodnie z przepisami odrębnymi zażądał zakończenia postępowania na wypadek wniesienia sprzeciwu, sąd umarza postępowanie, orzekając o kosztach jak przy cofnięciu pozwu.

Wśród przeanalizowanych spraw sprzeciw został złożony jedynie w 5 przypadkach (7% przeanalizowanych spraw). W dwóch sprawach postępowanie zakończyło się umorzeniem w związku ze sprzeciwem powoda na kontynuowanie postępowania w zwykłym trybie (sprawy nr 20 i 35), w dwóch sprawach sąd odrzucił wniesiony sprzeciw (sprawy nr 46 i 70), a tylko w jednej sprawie w związku ze skutecznym wniesieniem sprzeciwu i brakiem oświadczenia powoda o niedopuszczalności rozpoznania sprawy w trybie zwykłym sąd przekazał sprawę do dalszego postępowania (sprawa nr 21).

Jedynie w dwóch sprawach pozwani wnosili sprzeciwu na urzędowych formularzach. W trzech przypadkach zostały one wniesione w zwykłej formie pisemnej wraz z wdaniem się w spór i z załączonymi dowodami. W sprawie nr 35 sąd uznał taki sprzeciw za skuteczny i zgodnie z wolą powoda wyrażoną w pozwie umorzył postępowanie. W sprawie nr 70 wniesiony sprzeciw mimo braku formularza został dodatkowo wniesiony w języku niemieckim. Ponieważ jednak został wniesiony po terminie, sąd go odrzucił bez podejmowania próby przetłumaczenia go na język polski. Również w sprawie nr 46 sprzeciw został wniesiony po niemiecku przez niemieckiego adwokata. Sąd zobowiązał jednak pełnomocnika do przedstawienia

¹⁰⁹ M. Arciszewski, *Europejski nakaz...*, s. 11; Ł. Goździaszek, *Pozew...*, s. 36.

¹¹⁰ Ł. Goździaszek, *Pozew...*, s. 36.

¹¹¹ J. Pisuliński, *Europejski nakaz...*, s. 11; Ł. Goździaszek, *Pozew...*, s. 37.

zgodnie z art. 40 ust. 1 ustawy o świadczeniu przez prawników zagranicznych pomocy prawnej w Rzeczypospolitej Polskiej¹¹² dokumentu stwierdzającego, że jest on zarejestrowany w państwie macierzystym jako osoba uprawniona do wykonywania zawodu, oraz dowodu poinformowania dziekana okręgowej rady adwokackiej lub dziekana rady okręgowej izby radców prawnych, właściwej ze względu na siedzibę sądu, o podjęciu świadczenia usługi transgranicznej. Ze względu na niewywiązanie się w pełni przez pełnomocnika pozwanego (brak dowodu poinformowania dziekana okręgowej izby radców prawnych lub okręgowej rady adwokackiej) z tego obowiązku sąd odrzucił sprzeciw. Pewne wątpliwości może jednak budzić zastosowanie przez sąd tak surowej sankcji względem pełnomocnika pozwanego, gdyż jak do tej pory w orzecznictwie nie wyjaśniono jednoznacznie, jakie są skutki niesprostania wymaganiu określönemu w art. 40 u.ś.p.z.¹¹³

8. STWIERDZENIE WYKONALNOŚCI EUROPEJSKIEGO NAKAZU ZAPŁATY

Zgodnie z art. 18 ust. 1 rozporządzenia nr 1896/2006, jeżeli w terminie 30 dni od dnia doręczenia europejskiego nakazu zapłaty pozwanemu, przy uwzględnieniu odpowiedniego czasu potrzebnego do wpłynięcia oświadczenia, do sądu wydania nie wpłynie sprzeciw, sąd wydania niezwłocznie stwierdza wykonalność europejskiego nakazu zapłaty przy użyciu formularza G, określönego w załączniku VII. Sąd sprawdza datę doręczenia. Stwierdzenie wykonalności nakazu zapłaty na formularzu G, a następnie przesłanie wykonalnego nakazu zapłaty powodowi jest obowiązkiem sądu¹¹⁴. Potwierdza to stanowiący dopełnienie tej regulacji art. 795⁶ § 1 k.p.c., według którego sąd, który wydał europejski nakaz zapłaty, stwierdza z urzędu jego wykonalność, jeżeli zostały spełnione warunki określone w przepisach odrębnych.

Niestety analiza praktyki sądowej wskazuje, że sądy nie zawsze z urzędu stwierdzały wykonalność europejskich nakazów zapłaty, od których nie wniesiono sprzeciwu. W 45 sprawach (72,5% spraw, w których europejski nakaz się uprawomocnił) stwierdzenie takie zostało dokonane z urzędu, a nakaz zapłaty doręczony powodowi. W 8 (13%) sprawach sąd stwierdził wykonalność nakazu zapłaty dopiero na wniosek powoda. W 9 (14,5%) zaś sprawach sąd w ogóle nie stwierdził wykonalności nakazu z urzędu, mimo że zachodziły do tego podstawy. Praktyka, w ramach której w prawie 33% spraw sąd nie dokonuje stwierdzenia wykonalności wydanego nakazu zapłaty z urzędu, nie może być zaakceptowana, gdyż stoi w sprzeczności z celami rozporządzenia nr 1896/2006, które opiera się na założeniu szybkiego

¹¹² Ustawa z 5.07.2002 r. o świadczeniu przez prawników zagranicznych pomocy prawnej w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. Nr 126, poz. 1069 ze zm.), dalej jako u.ś.p.z.

¹¹³ Przykładowo na gruncie postępowania sądowoadministracyjnego Naczelny Sąd Administracyjny w postanowieniu z 12.10.2011 r. (II GSK 1126/10), LEX nr 653558, przyjął, że spełnienie wymogów z art. 40 ust. 1 u.ś.p.z. jest warunkiem świadczenia pomocy prawnej przez prawnika zagranicznego w zakresie odpowiadającym uprawnieniom adwokata lub radcy prawnego i pozwala zaliczyć takiego prawnika do podmiotów mogących wystąpić w charakterze pełnomocników stron. Niespełnienie tych wymogów pozbawia zagranicznego prawnika możliwości bycia pełnomocnikiem w sprawie. Powyższe nie uzasadnia jednak odrzucenia skargi wniesionej przez takiego pełnomocnika jako niedopuszczalnej.

¹¹⁴ D. Zawistowski w: *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Artykuły 730–1088*, H. Dolecki, T. Wiśniewski (red.), Warszawa 2011, t. 4, s. 231; A. Harast, *Postępowanie...*, s. 272.

uzyskania przez powoda tytułu wykonawczego celem podjęcia niezwłocznego wykonania orzeczenia. Oczekiwanie dopiero na wniosek powoda w tym zakresie jest więc praktyką zdecydowanie wadliwą, która powinna ulec zmianie.

Jeszcze większe problemy budziła, wśród przeanalizowanych spraw, kwestia obowiązku nadawania europejskiemu nakazowi zapłaty klauzuli wykonalności na podstawie art. 781 i n. k.p.c. W większości przypadków sądy nie nadawały, niezależnie od stwierdzenia wykonalności na formularzu G, klauzuli wykonalności. Kwestia ta ujawniła się z całą mocą w sprawie nr 2, gdzie sąd stwierdził z urzędu wykonalność nakazu na formularzu G i przesłał go do powoda. Powód wystąpił jednak do sądu z wnioskiem o nadanie, dodatkowo, klauzuli wykonalności temu orzeczeniu, z uzasadnieniem, że nakaz ten ma być podstawą egzekucji w Polsce (pозwany zamieszkiwał w Polsce). Sąd rejonowy oddalił ten wniosek, argumentując, że w związku ze stwierdzeniem wykonalności nakazu na podstawie rozporządzenia nr 1896/2006 oraz art. 795⁶–795⁷ k.p.c. nie ma już potrzeby dodatkowo nadawać temu tytułowi klauzuli wykonalności. Ostatecznie jednak na skutek zażalenia sąd okręgowy postanowił o nadaniu klauzuli wykonalności europejskiemu nakazowi zapłaty. Warto jednak wskazać, że kwestia nie była wcale oczywista, gdyż sąd okręgowy przed uwzględnieniem zażalenia wydał postanowienie o przedstawieniu zagadnienia prawnego w tej kwestii do Sądu Najwyższego, następnie jednak uchylone.

Wskazana tu kwestia obowiązku nadania klauzuli wykonalności europejskiemu nakazowi zapłaty jest także dość sporna w doktrynie. Można bowiem spotkać poglądy, że nie ma już na potrzeby prowadzenia egzekucji w Polsce obowiązku nadawania klauzuli wykonalności wydanemu w Polsce europejskiemu nakazowi zapłaty¹¹⁵. Zagadnienie to jednak zgodnie z art. 21 ust. 1 rozporządzenia nr 1896/2006 podlega prawu państwa członkowskiego wykonania, czyli w tym przypadku prawu polskiemu. Przepisy polskiego kodeksu postępowania cywilnego nie zwalniają zaś europejskiego nakazu zapłaty wydanego w Polsce z obowiązku uzyskania klauzuli wykonalności (art. 777 k.p.c.) jako podstawy egzekucji, co musi prowadzić do wniosku o obowiązku uzyskania stosownej klauzuli wykonalności przed wszczęciem egzekucji¹¹⁶. W stanie prawnym, w którym sądy rozpoznawały badane sprawy, powstało pytanie, czy sąd ma obowiązek nadawania tej klauzuli z urzędu – zgodnie z art. 782 § 2 k.p.c., który nakładał taki obowiązek na sąd – niezwłocznie po uprawnieniu się nakazu¹¹⁷. Przepis ten został wprowadzony do kodeksu postępowania cywilnego przed wejściem w życie przepisów o europejskim postępowaniu nakazowym¹¹⁸, a ponadto odnosił się do „nakazu zapłaty”, a nie „europejskiego nakazu zapłaty”, jak przepisy art. 505¹⁵–505²⁰ k.p.c. Przepis ten dotyczył także na-

¹¹⁵ J. Pisuliński, *Europejski nakaz...*, s. 10.

¹¹⁶ Tak samo A. Laskowska, *Europejskie...*, s. 112; D. Zawistowski w: *Kodeks postępowania...*, s. 231; H. Pietrzkowski w: *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, T. Ereciński (red.), Warszawa 2009, t. 4, nb 1 do art. 795⁶. W ten sposób także – jak się wydaje – A. Harast, *Europejski nakaz...*, cz. 2, s. 914. Autorka podzieliła ten pogląd wyraźnie w późniejszej pracy, por. A. Harast, *Postępowanie...*, s. 279.

¹¹⁷ Pogląd taki prezentowali m.in. D. Zawistowski w: *Kodeks postępowania...*, s. 231; H. Pietrzkowski w: *Kodeks postępowania...*, nb 1 do art. 795⁶. Wskazany przepis został zmieniony ustawą z 16.09.2011 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 233, poz. 1381) przez ograniczenie obowiązku nadawania klauzuli wykonalności z urzędu do nakazu wydanego w elektronicznym postępowaniu upominawczym. Ustawa weszła w życie 3.05.2012 r.

¹¹⁸ Co do praktycznych problemów ze stosowaniem tej regulacji por. P. Klecha, *Nadanie nakazowi zapłaty klauzuli wykonalności z urzędu (art. 782 k.p.c.)*, „Monitor Prawniczy” 2008/3, s. 162.

kazów zapłaty, a więc orzeczeń zapadających w trzech postępowaniach odrębnych – nakazowym, upominawczym i elektronicznym postępowaniu upominawczym. W europejskim postępowaniu upominawczym nie stosuje się zaś przepisów o innych postępowaniach odrębnych (art. 505¹⁵ § 2 k.p.c.).

Warto także mieć na uwadze, że potrzeba wszczęcia egzekucji w Polsce najczęściej będzie zależała od tego, czy pozwany ma miejsce zamieszkania w Polsce. Z reguły bowiem, gdy pozwany ma miejsce zamieszkania za granicą, wierzyciel nie będzie prowadził egzekucji w Polsce i wystarczające będzie dla niego stwierdzenie wykonalności na podstawie przepisów rozporządzenia nr 1896/2006. Ponieważ przypadków, gdy pozwany zamieszkiwał w Polsce, wśród przeanalizowanych spraw było stosunkowo niewiele, nie ma – jak się wydaje – przeszkód, żeby przyjąć, iż nadanie klauzuli wykonalności europejskiemu nakazowi zapłaty następowało także przed 3.05.2012 r. jedynie na wniosek powoda¹¹⁹. Z tego względu należy uznać, że przeważająca wśród przeanalizowanych spraw praktyka nienadawania klauzuli wykonalności europejskim nakazom zapłaty z urzędu była co do zasady prawidłowa. W obecnym stanie prawnym nie już co do tego wątpliwości.

Warto jednak zwrócić uwagę, że w praktyce sądowej daje się zauważyć brak rozróżnienia między stwierdzeniem wykonalności z rozporządzenia nr 1896/2006 a klauzulą wykonalności wydawaną na podstawie art. 781 i n. k.p.c. Tytułem przykładu w sprawie nr 4 sąd nie stwierdził wykonalności nakazu z urzędu, a następnie po złożeniu przez powoda wniosku o dokonanie takiego stwierdzenia nadał nakazowi klauzulę wykonalności. Nie posłużył się przy tym formularzem G, co oznacza, że potraktował wniosek powoda jak wniosek o nadanie klauzuli wykonalności. Odmiennie zaś w sprawie nr 7 powód wnioskował o nadanie klauzuli wykonalności, a sąd na skutek jego wniosku stwierdził wykonalność nakazu na formularzu G. Ponieważ jednak pozwany w tej sprawie zamieszkiwał w Polsce, zapewne celem powoda było podjęcie egzekucji w Polsce, której nie można wszcząć bez nadania nakazowi zapłaty klauzuli wykonalności. W sprawie nr 19 sąd na wniosek powoda o stwierdzenie wykonalności nadał nakazowi klauzulę wykonalności, jednak w drodze wypełnienia i przesłania formularza G.

Wszystko to prowadzi do wniosku, że sądy powinny precyzyjniej oznaczać swoje rozstrzygnięcia, pamiętając, że ich obowiązkiem jest każdorazowe, w razie uprawomocnienia się europejskiego nakazu zapłaty, wystawienie i przesłanie powodowi stwierdzenia wykonalności przy użyciu formularza G. W razie zaś wniosku powoda o nadanie klauzuli wykonalności powinny one dodatkowo orzec o tym wniosku na zasadach ogólnych.

Warto wskazać, że w sprawie nr 18 sąd na wniosek powoda po wydaniu nakazu zapłaty i stwierdzeniu wykonalności dokonał sprostowania wystawionego formularza G przez poprawienie oznaczenia pozwanego. Sąd oparł się tu na treści art. 350 k.p.c. w zw. z art. 26 rozporządzenia nr 1896/2006. Wydaje się, że postępowanie to było prawidłowe, choć pewne wątpliwości może budzić okoliczność, czy stwierdzenie wykonalności na formularzu G stanowi orzeczenie sądowe, wyłącznie do którego odnosi się instytucję sprostowania z art. 350 k.p.c.¹²⁰ Wydaje się, że trafne jest tu

¹¹⁹ W ten sposób także A. Harast, *Postępowanie...*, s. 290.

¹²⁰ W ten sposób P. Telenga (w:) *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, A. Jakubecki (red.), Warszawa 2012, s. 1053 oraz A. Harast, *Postępowanie...*, s. 275.

przeniesienie zapłaty wyrażonego na gruncie zaświadczenia europejskiego tytułu egzekucyjnego, że stwierdzenie wykonalności na formularzu G stanowić powinno załącznik do postanowienia sądu o stwierdzeniu wykonalności, a dzięki temu powinno podlegać sprostowaniu na tych samych zasadach co postanowienie¹²¹.

9. WNIOSKI KOŃCOWE

1. Jak wynika z analizy praktyki sądowej, w ramach europejskiego postępowania nakazowego istnieje wiele rozbieżności w wykładni przepisów zarówno rozporządzenia nr 1896/2006, jak i kodeksu postępowania cywilnego. Skutkuje to często niezrealizowaniem przez to postępowanie w konkretnej sprawie celów, jakie przyświecały ustawodawcy europejskiemu. Wymaga to zmiany niektórych praktyk i ujednoczenia postępowania przez sądy polskie.

2. Z analizy wynika, że **europejskie postępowanie nakazowe najczęściej służy powodom mającym zamieszkanie lub siedzibę w Polsce do dochodzenia roszczeń od podmiotów zagranicznych**, zamieszkałych lub mających siedzibę na terytorium innych państw członkowskich UE. W takiej sytuacji sąd polski powinien poświęcić szczególną uwagę przy dokonywaniu doręczeń nakazu zapłaty pozwanemu, gdyż wchodzi tu z reguły w grę doręczenie zagraniczne. Stosunkowo rzadko w przeanalizowanych sprawach miała miejsce sytuacja odwrotna, w której to pozwany miał miejsce zamieszkania lub siedzibę w Polsce, a powód za granicą.

3. Szczególnie istotną kwestią jest **dokładniejsze prowadzenie przez sądy postępowań naprawczych** względem pozwów składanych w tym postępowaniu, gdyż – jak wynika z przeprowadzonych badań – bardzo często takie postępowania nie są prowadzone przez sądy. Przekłada się to w efekcie na wydawanie przez sądy nie do końca poprawnie sformułowanych nakazów zapłaty. Konieczne jest w pierwszej kolejności poprawne posługiwanie się formularzami B i C, które służą do postępowań naprawczych. Niezbędne jest przy tym przestrzeganie rozróżnienia, że formularz B służy usuwaniu uchybień formalnych pozwu wynikających z niedochowania wymagań z rozporządzenia nr 1896/2006, a formularz C dotyczy jedynie przypadków propozycji uwzględnienia przez sąd zgłoszonego roszczenia w mniejszym zakresie. Niezależnie od tego może zachodzić potrzeba wezwania powoda do uzupełnienia braków formalnych lub fiskalnych pozwu na podstawie przepisów kodeksu postępowania cywilnego, bez użycia formularza.

4. Postulować należy, aby sądy z większą niż dotąd konsekwencją wymagały od powodów **prawidłowego i kompletnego oznaczenia roszczenia odsetkowego**. W razie jakichkolwiek braków w tym zakresie powinny korzystać z formularza B, wskazując precyzyjnie, na czym polega to uchybienie.

5. Należy postulować także całkowitą **rezygnację z praktyki wzywania powodów do dodatkowego przedstawienia stanu faktycznego sprawy lub dołączenia opisanych dokumentów**, jeżeli pozew zawiera wszystkie elementy określone w formularzu A. Praktyka taka nie znajduje uzasadnienia w przepisach rozporządzenia nr 1896/2006 i stoi w sprzeczności z założeniem szybkiego rozpoznania sprawy o roszczenie niesporne, bez potrzeby badania zasadności zgłoszonego roszczenia.

¹²¹ K. Weitz, Europejski tytuł egzekucyjny..., s. 309.

6. Niedopuszczalne jest także wymaganie od powoda na etapie wniesienia pozwu przetłumaczenia odpisu pozwu oraz załączników, a także nakazu zapłaty na język urzędowy państwa, w którym ma nastąpić doręczenie nakazu, pod rygorem zawieszenia postępowania. Wymaganie takie nie powinno być również nakładane na powoda przed próbą podjęcia doręczenia nakazu zapłaty oraz odpisu pozwu i załączników w języku polskim. Jest to bowiem sprzeczne z treścią rozporządzenia nr 1393/2007. Dopiero odmowa przyjęcia dokumentów sporządzonych w języku polskim przez pozwanego może prowadzić do potrzeby zobligowania powoda do dokonania stosownych tłumaczeń lub wniesienia zaliczki na koszty tłumaczenia. W takim dopiero przypadku sprawa nie może uzyskać dalszego biegu i uzasadnia wezwanie powoda do dokonania stosownej czynności pod rygorem zawieszenia postępowania. Oczywiście nie wyklucza to sytuacji, że powód z własnej inicjatywy wraz z pozwem złoży odpisy pozwu i załączników w odpowiednim języku obcym.

7. Zdecydowanej poprawie powinien ulec czas, w jakim sądy wydają europejskie nakazy zapłaty. Przeprowadzona analiza wskazuje bowiem, że średnia ta przekracza 30-dniowy termin określony przez rozporządzenie nr 1896/2006. Mimo że nie jest to znaczące przekroczenie, należałoby postulować, aby w sprawach, w których nie ma potrzeby przeprowadzania postępowania naprawczego, nakaz był wydawany w ciągu kilku lub kilkunastu dni. Z punktu widzenia wąskiej kognicji sądu w europejskim postępowaniu nakazowym dłuższy czas rozpoznania sprawy wydaje się nieuzasadniony.

8. Jak wskazują przeanalizowane sprawy, w zakresie wypełniania formularza europejskiego nakazu zapłaty konieczne jest **poprawne i precyzyjne wskazanie zasądzonej należności odsetkowej**. W pełni prawidłowe wydaje się tu przyjęcie, że sąd powinien dokonywać wyliczenia konkretnej kwoty przypadającej powodowi z tego tytułu już w samym nakazie. W razie nie wskazania w pozwie daty końcowej obliczenia odsetek kwota ta powinna być wyliczona nie dalej niż do dnia wniesienia pozwu do sądu. Jednocześnie jednak, w celu możliwości kontroli tego wyliczenia, europejski nakaz zapłaty powinien zawierać wskazanie rodzaju i wysokości stopy procentowej oraz okresu, za jaki odsetki zostały wyliczone.

9. W zakresie zasądzanych kosztów postępowania sąd **nie jest związany kwotą tych kosztów wskazaną w pozwie** i powinien zasądzić kwotę taką, jaka wynika z przepisów postępowania. W odniesieniu do zwrotu należnej opłaty sądowej sąd nie powinien zasądzać na rzecz powoda więcej niż równowartości 25% uiszczony opłaty, niezależnie od tego, jakiej kwoty żąda powód. Wymaga to jednak skrupulatnego przestrzegania przez sądy, na co niestety nie wskazuje przeanalizowana praktyka, obowiązku zwrotu z urzędu na rzecz powoda 75% uiszczony opłaty w razie uprawomocnienia się nakazu zapłaty.

10. Przeprowadzona analiza wskazuje, że sądy w **niedostateczny sposób przestrzegają obowiązku doręczenia nakazu zapłaty pozwanemu przy zachowaniu minimalnych standardów określonych w rozporządzeniu nr 1896/2006**. Dotyczy to niestety zarówno doręczeń krajowych, jak i zagranicznych. W zakresie doręczeń zagranicznych szczególne problemy powstają przy kontroli przez sądy prawidłowości doręczeń dokonywanych drogą pocztową. Przeanalizowane sprawy wskazują na fakt, że sądy w wielu wypadkach w ogóle nie poddają kontroli dokonanego doręczenia drogą pocztową z punktu widzenia przepisów państwa, gdzie doszło do tego doręczenia. Z tego względu postulować należy w szerszym zakresie

stosowanie bądź jako głównej, bądź jako subsydiarnej metody doręczenia nakazu zapłaty za pośrednictwem systemu rekwizycji sądowej przewidzianego w rozporządzeniu nr 1393/2007. Zapewnia on dalej idące gwarancje procesowe pozwanemu oraz umożliwia kontrolę stosownych minimalnych standardów przez jednostkę przyjmującą dokument. Wymaga to jednak zaznaczenia przez sąd polski we wniosku o doręczenie konieczności doręczenia pisma według minimalnych standardów określonych w rozporządzeniu nr 1896/2006. Trzeba też pamiętać, że stosowanie tego sposobu doręczenia może powodować w praktyce częstsze przypadki odmowy przyjęcia dokumentu w razie braku jego tłumaczenia.

11. Mimo stosunkowo dużego udziału spraw, w których sądy z urzędu stwierdzały wykonalność europejskiego nakazu zapłaty po jego uprawomocnieniu się, wciąż w zbyt wielu sprawach sądy zapominały o tym obowiązku. Nie można w tym zakresie oczekiwać na wniosek powoda, gdyż w praktyce przedłuża to czas, w jakim powód ma szansę uzyskać zaspokojenie swojego roszczenia. Stwierdzenie wykonalności przewidziane w rozporządzeniu nr 1896/2006 i sporządzane przy wykorzystaniu formularza G musi być jednak zdecydowanie odróżnione od klauzuli wykonalności nadawanej nakazowi zapłaty na wniosek wierzyciela (powoda). W razie zgłoszenia stosownego wniosku, jeżeli tylko są spełnione przesłanki do nadania klauzuli, nie ma podstaw do oddalenia takiego wniosku powoda. Europejski nakaz zapłaty wydany przez sąd polski staje się bowiem tytułem wykonawczym dopiero po nadaniu mu klauzuli wykonalności.

Załącznik. Wykaz spraw będących przedmiotem analizy z lat 2009–2011			
L.p.	Data wpływu pozwu	Sygnatura akt	Sąd
Sąd Okręgowy w Szczecinie			
1.	1.04.2010	I Nc 944/10	Sąd Rejonowy Szczecin-Centrum
2.	3.09.2009	I Nc 3021/09	Sąd Rejonowy Szczecin-Centrum
3.	20.07.2010	I Nc 881/10	Sąd Rejonowy w Gryficach
4.	7.04.2010	II Nc 298/10	Sąd Rejonowy w Świnoujściu
5.	15.01.2010	I Nc 86/10	Sąd Rejonowy Szczecin-Prawobrzeże i Zachód
6.	1.07.2010	I Nc 1168/10	Sąd Rejonowy Szczecin-Prawobrzeże i Zachód
Sąd Okręgowy w Lublinie			
7.	28.09.2009	IX GNc 250/09	Sąd Okręgowy w Lublinie
8.	19.03.2010	VIII GNc 1044/10	Sąd Rejonowy w Lublinie
9.	10.09.2010	VIII 345/10	Sąd Rejonowy Lublin-Wschód
10.	15.03.2010	VIII GNc 959/10	Sąd Rejonowy w Lublinie
11.	15.03.2010	VIII GNc 956/10	Sąd Rejonowy w Lublinie
12.	10.03.2010	VIII GNc 888/10	Sąd Rejonowy w Lublinie
13.	8.03.2010	VIII GNc 842/10	Sąd Rejonowy w Lublinie
14.	11.02.2010	VIII GNc 571/10	Sąd Rejonowy w Lublinie

Załącznik. Wykaz spraw będących przedmiotem analizy z lat 2009–2011			
L.p.	Data wpływu pozwu	Sygnatura akt	Sąd
15.	4.02.2010	VIII GNc 374/10	Sąd Rejonowy w Lublinie
16.	17.09.2009	VIII GNc 2875/09	Sąd Rejonowy w Lublinie
Sąd Okręgowy w Gliwicach			
17.	14.07.2009	II Nc 1568/09	Sąd Rejonowy w Gliwicach
Sąd Okręgowy w Gdańsku			
18.	23.07.2010	I Nc 348/10	Sąd Okręgowy w Gdańsku
19.	6.04.2010	I Nc 840/10	Sąd Rejonowy w Tczewie
20.	18.09.2009	VI GNc 4519/09	Sąd Rejonowy w Gdyni
21.	18.09.2009	VI GC 1289/10	Sąd Rejonowy w Sopocie
Sąd Okręgowy w Toruniu			
22.	21.05.2010	VI GNc 84/10	Sąd Okręgowy w Toruniu
23.	5.11.2009	VI GNc 187/09	Sąd Okręgowy w Toruniu
24.	5.11.2009	VI GNc 186/09	Sąd Okręgowy w Toruniu
25.	5.11.2009	VI GNc 188/09	Sąd Okręgowy w Toruniu
26.	18.08.2010	V GNc 3372/10	Sąd Rejonowy w Toruniu
27.	5.05.2010	V GNc 3391/10	Sąd Rejonowy w Toruniu
28.	5.11.2009	V GNc 3970/09	Sąd Rejonowy w Toruniu
29.	9.10.2009	V GNc 3624/09	Sąd Rejonowy w Toruniu
30.	16.12.2009	V GNc 4604/09	Sąd Rejonowy w Toruniu
31.	30.10.2009	V GNc 3907/09	Sąd Rejonowy w Toruniu
Sąd Okręgowy w Koszalinie			
32.	24.09.2009	VI GNc 2376/09	Sąd Rejonowy w Koszalinie
33.	22.04.2010	VI GNc 1221/10	Sąd Rejonowy w Koszalinie
34.	6.06.2010	VI GNc 1703/10	Sąd Rejonowy w Koszalinie
35.	5.02.2010	I Nc 1219/10	Sąd Rejonowy w Koszalinie
36.	30.07.2009	I Nc 397/09	Sąd Rejonowy w Szczecinku
Sąd Okręgowy w Warszawie			
37.	3.08.2010	VIII GNc 3050/10	Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy
38.	27.05.2009	VIII GNc 1764/09	Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy
39.	9.06.2009	VIII GNc 2113/10	Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy
40.	11.10.2010	VIII GNc 3911/10	Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy
41.	25.11.2010	VIII GNc 4551/10	Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy

Załącznik. Wykaz spraw będących przedmiotem analizy z lat 2009–2011			
Lp.	Data wpływu pozwu	Sygnatura akt	Sąd
42.	27.10.2010	VIII GNc 4233/10	Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy
43.	12.04.2010	I Nc 1906/10	Sąd Rejonowy dla Warszawy-Żoliborza
44.	9.11.2010	XX GNc 835/10	Sąd Okręgowy w Warszawie
45.	31.12.2010	XX GNc 896/10	Sąd Okręgowy w Warszawie
46.	26.03.2010	III Nc 137/10	Sąd Okręgowy w Warszawie
Sąd Okręgowy w Bielsku-Białej			
47.	10.11.2010	VI GNc 4606/10	Sąd Rejonowy w Bielsku-Białej
48.	20.09.2010	VI GNc 3826/10	Sąd Rejonowy w Bielsku-Białej
49.	30.06.2010	VI GNc 2670/10	Sąd Rejonowy w Bielsku-Białej
50.	8.12.2010	VI GNc 5014/10	Sąd Rejonowy w Bielsku-Białej
51.	23.06.2010	VI GNc 2518/10	Sąd Rejonowy w Bielsku-Białej
52.	17.06.2010	VI GNc 2393/10	Sąd Rejonowy w Bielsku-Białej
53.	2.06.2010	VI GNc 2205/10	Sąd Rejonowy w Bielsku-Białej
54.	27.07.2009	VI GNc 2552/09	Sąd Rejonowy w Bielsku-Białej
55.	16.12.2009	VI GNc 4369/09	Sąd Rejonowy w Bielsku-Białej
56.	6.04.2010	I Nc 929/10	Sąd Rejonowy w Bielsku-Białej
Sąd Okręgowy w Białymstoku			
57.	21.04.2011	VIII GNc 1422/11	Sąd Rejonowy w Białymstoku
58.	10.10.2010	VIII GNc 3569/10	Sąd Rejonowy w Białymstoku
59.	27.09.2010	VIII GNc 2971/10	Sąd Rejonowy w Białymstoku
60.	3.09.2010	VIII GNc 2727/10	Sąd Rejonowy w Białymstoku
61.	13.08.2010	VIII GNc 2503/10	Sąd Rejonowy w Białymstoku
62.	25.05.2010	VIII GNc 1924/10	Sąd Rejonowy w Białymstoku
63.	4.06.2010	VIII GNc 1739/10	Sąd Rejonowy w Białymstoku
64.	1.06.2010	VIII GNc 1715/10	Sąd Rejonowy w Białymstoku
65.	17.03.2010	VIII GNc 834/10	Sąd Rejonowy w Białymstoku
66.	30.09.2010	VIII GNc 3010/10	Sąd Rejonowy w Białymstoku
Sąd Okręgowy we Wrocławiu			
67.	1.10.2009	I Nc 442/09	Sąd Rejonowy dla Wrocławia-Śródmieścia
68.	17.09.2009	I Nc 421/09	Sąd Rejonowy dla Wrocławia-Śródmieścia
69.	27.07.2009	I Nc 692/09	Sąd Rejonowy dla Wrocławia-Śródmieścia
70.	26.02.2010	I Nc 59/10	Sąd Okręgowy we Wrocławiu

Summary

Piotr Rylski, European order for payment in court practice

The subject of this article is an analysis of the practical functioning of the European order for payment procedure. It discusses such issues as the assessment of correctness of filling in the forms by parties to the procedure, the contents of orders issued, the principles concerning awarding the costs in litigation and the possibility of appealing against orders. The questionnaire results show that there are many discrepancies relating to how the European order for payment procedure functions. In many cases, this results in failure to achieve the goals of these proceedings, as assumed by the European legislator. The analysis conducted and results of research demonstrate that is necessary for Polish courts to conduct more precisely any recovery proceedings relating to claims filed in this procedure. The author suggests, among other things, complete abandonment of the practice of summoning applicants to additionally present facts of the case or to submit additional documents if the application contains all the elements specified in form A, as well as broader application, as the main or subsidiary service method, of the order for payment via the court requisition system provided for in Regulation No. 1393/07.